

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr., 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 16 kr., minden következésnél 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Arad ünnepe.

— A kereskedelemügyi miniszter látogatása. —

Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter aradi időzése nem csak külső képében felelt meg a magas vendég látogatásához fűzött várakozásoknak, hanem lényegileg is egyike volt városunk társadalmi és kulturális élete legmomentuózusabb megnyilatkozásának. A hatóságok és testületek tisztelgése, a miniszter jelenléte a fa- és fémipariiskola ünnepélyes megnyitásánál, az ő látogatása az államvasutak pályaudvaránál, s azután a waggonyárban mind jelentős események gyanánt sorakoznak egymás mellé városunk közéletében. De mégis a legigazabb módon azon óvációkban nyilatkozott meg Arad egész polgárságának lelkes érzülete a kormány körünkben időző tagja iránt, melyet az esteli ünnepségek alkalmából rendezett Arad város közönsége a szó szoros értelmében szeretve tisztelt miniszterének. Az a patriarcalis közvetlenség, mely a minisztert Arad polgársága részéről rendezés és osztálykülönbség nélkül körülvette, csakis a magyar kormányzat azon speciális és hagyományos természetéből magyarázható, mely a valódi alkotmányosság a valódi demokratizmus posztulatuma, s mely a legmagasabb érdekek képviselőit a nép minden osztályával, azok minden jogosult és közhasznú törekvéseivel állandó kontaktusban tartja.

És Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter annyira eltalálta az igazi hangot a nép szívéhez, hogy teljes tisztelettel az ő szónoki tehetségei iránt, föl kell tennünk miszerint ez neki csakis úgy sikerülhetett, hogy ő is szívből beszélt. A hazafias, a polgárság legitim érdekei iránt melegen érző kebel őszinte megnyilatkozásai voltak azon szavak, melyeket különösen a kis iparos osztály egybegyűlt nagyszámú képviselőihez intézett. E tiszteletre méltó festület mely az ő megjelenése és magartartásában belgazolta, hogy egy színvonalon áll Arad legelőkelőbb osztályával, a miniszter nyilatkozataiból meggyőződhetett, hogy a bizalom, melylyel az ő érdekei felett őrködni hivatott kormány képviselője iránt viseltetett, ezen oldalról kellő viszonzásban fog részesülni, és hogy különösen Arad ipari érdekeinek méltatása első helyen fog állani mindenkor ott, ahol a kormány az ő országos feladatainak

teljesítésében az egyes vidékek szűkebb körü érdekeire is kiterjesztheti gondoskodását.

A momentuózus nap lefolyásáról következőkben adjuk részletes tudósításunkat:

A város képe.

Napsugaras, vidám őszi reggel kedvezett a miniszter fogadtatásának. A hidegre hajló idő kimelegedett, az éjjeli tartós esőnek ugyszólván nyoma sem látszott már akkorra, amikor a díszes magánfogatok prűszkölő lovaikkal egymásután kihajtottak az indóház tere.

Arad ünnepi képet öltött. Az Andrássy-ut, Főter, Szabadságtér és a közeli utcák házain hosszú trikolórok lengettek, nemcsak a középületeken, hanem jóformán valamennyi magánházon is.

Az utvonalat, melyen a miniszter bejövendő volt, sűrű sorokban elállotta a közönség, hogy közelről tanuja legyen az imponáns bevonulásnak.

A városházán ezalatt szakadatlanul gyülekeztek a tisztelgő deputációk. A főbejárat előtt egy díszes díszített oszlop és kir. 33-ik gyalogezredbeli katona állott díszőrséget. Különösen szép volt a katonai tisztikar gyülekezése melynek tagjai teljes díszben foglaltak állást reggel 9 órakor a városháza előtti téren.

Erkezés az állomásra.

A kereskedelemügyi miniszter Aradra érkezésének híre nagy néző közönséget csalt ki az államvasutak aradi indulóházához.

A közönség nagy sokasága, mely nem a hivatalos fogadóbizottságot képezte, a korlátok mögött foglalt helyet, míg a diszmagyaros és frakkos küldöttség a nyílt perronon helyezkedett el.

Már háromnegyed kilencz előtt kezdődött a gyülekezés az állomási épület minden részében. A vonat közvetlen megérkezése előtt az igen nagy számban megjelentek közül az alábbiak nevét jegyeztük fel.

Fábián László főispán, Szathmáry Gyula kir. tanácsos alispán, Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester, Sárkány Domokos főkapitány, Boros Béni, Vászárhelyi Béla, Varjassy Arpad kir. tanfelügyelő, Kristyó János az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöke, Bohus István br., Bohus Lajos br., Bogdán Virgil dr., Harabás Béla dr. orsz. képviselő, Ortutay Gyula, Ottrubay Károly, Waldner Gyula, Edvi Illés László, Weidenfeld Lajos, Marschall Lajos dr., Tomka Emil, Nesnera Aladár, Neuman Dániel, Vizer Péter, Varjassy József, Tauszig B. Hugó, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara elnöke, Schwarcz Jakab, a marosvásárhelyi fa- és fémiparszakiskola igazgatója, Rámor Lajos, Weitzer János, Pálffy József, Vörös Vidor, Vas Gusztáv, Széll Ernő, Nikolits Péter, Kiss Ferencz, Zemplényi Sándor, Szontagh

Gyula, Ab ray Lajos, V é g h Aurél kir. tanácsos, Boros Vida, Pless Mór, Simonffy Aladár, Millig József, Kornai Károly, Vidák István, Sorbán János, Hász Sándor, Bing Vilmos és még igen számosan.

A miniszter különvonata kilencz órára pontosan megérkezett. A két kocsiából álló különvonat utolsó szalonkocsijából szállt ki Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter a jelenlévők hangos éljenzése között.

Kíséretében jöttek Schneider Alajos miniszteri tanácsos, Eugégh Gyula a magyar kir. államvasutak igazgatója, Sztörényi József magyar kir. országos iparfelügyelő, Hartvig József műszaki tanácsos, Nagy Aladár dr. miniszteri titkár és Műlek Lajos orsz. képviselő.

Vörös államtitkár berlini tanulmányutja miatt nem jöhetett ezuttal Aradra.

Dániel Ernő kereskedelemügyi minisztert Fábián László főispán fogadta a következő üdvözlő beszéddel:

Nagyméltóságú Miniszter Ur:

Kegyelmes Urunk;

Örömmel üdvözlöm Aradváros közönsége nevében területünkön, Aradváros hazafias polgárai örömmel látják azt, ha a kormány vezetőség részéről érdeklődés mutatkozik a város iránt. Annál inkább ha személyesen győződnek meg arról.

Mi őszintén tárjuk fel tevékenységünket, mivel tudatába vagyunk annak, hogy e tetteinkkel nemes érdekeknek buzdítói vagyunk.

Még egyszer örömmel üdvözlöm, Hozta Isten. (Éljenzés.)

Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter, Fábián László főispánhoz és az egybegyűltekhöz következőleg válaszolt.

Mindenkor örömmel látogatom meg Arad városát, de most kétszeres örömmel teszem ezt, mert ez alkalommal meggyőződhetek arról a munkáról, melyet a közjó érdekében Önök cselekszenek. Ez egy újabb bizonyítéka, hogy Arad város kellő értelemmel bír arra, miszerint tanúságot tegyen arról, hogy mindenkor kész a közjóért áldozni.

Köszönöm a szives fogadtatást s tartásának meg jó indulatukban.

A miniszter szavait lelkes éljenzés követte, mely után Fábián László főispán a város és a megye előkelőségeit mutatta be a miniszternek.

Dániel Ernő ezután a főispán fogatára ülve Fábián Lászlóval a városházáig hajtatott.

A miniszter bevonulása.

Impozáns képet nyújtott a miniszter bevonulása. A miniszter fogatát mintegy husz lépésvyra követték a többi kocsik, melyek végnélkülisége, mint egy hosszú, óriási-kigyó, gyors trapban szaladt utána.

A megszakadt felhők közül a kiszabadult napsugár fadalmasan verődött vissza a kocsi fényes lakkfestésén.

Az ut és utcák mindenütt, hol a kocsi elhaladtak, tömve voltak a nézők nagy seregével.

A házak tetejéről pedig vígan lengette a szellő a nemzetiszínű zászlókat.

A színház előtti tér szinte kocsitáborrá változott, mikor a fogatok egymást köetve elrobogtak a városház árkádjá elé. Itt folyt le a második fogadtatás.

Fogadtatás a városháznál.

A városház diszes előcsarnokában, a fölépcső tövében fogadta Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester Dániel Ernő kereskedelmi minisztert Aradváros közönsége és köztörvényhatósága nevében.

A sok lendülettel elmondott szíves szavakra Dániel Ernő miniszter újlag válaszolt, mely beszéde körülbelül így hangzott:

Örömmel jövök önök közzé és köszönöm a szíves fogadtatást, bár azt nem személyemnek tulajdonítom, hanem inkább azon érdekeknek és irányoknak, melyeket képviselek.

Nagy örömmre szolgál, hogy Aradváros közönsége oly magas fokú értelmiségen áll, hogy tud a közjónak minden alkalommal áldozni.

Még egyszer köszönöm a szíves fogadtatást.

Az egybegyűltak megéljenzték a minisztert, mely után Salacz Gyula polgármester a városi törvényhatósági tagok és hivatalnokok sorfala között felkalauzolta a minisztert a fogadó terembe, hogy a már egybegyűlt küldöttségek tisztelgéseit fogadhassa.

A tisztelgő küldöttségek.

A kereskedelmiügyi miniszter üdvözlésére alakult tisztelgő küldöttségek a városháza közgyűlési termében gyűltek össze.

Együtt lehetett itt látni Arad város polgárságát, katonai kiválóságait csaknem teljes számban.

Dániel Ernő miniszter a küldöttségeket a főispáni szalonban fogadta el s azok mindenikének a legszívélyesebb választ adta.

A küldöttségek az alábbi sorrendben tiszteltek.

A katonaság.

Első sorban a helyben állomásozó os. és kir. 33. gyalogezred tisztikarának küldöttsége tisztelgett a miniszternél Spiegelfeld báró vezérőrnagygal élén. A tisztelgés lényegében inkább csak beszélgetésre szorított s a tiszték rövid diskurzus után távoztak.

Kovács őrnagy a mindkét fegyvernembeli honvédtisztikart vezette a miniszter elé, s pár szóval üdvözölte városunk kimagasló vendégét.

A beszédre Dániel Ernő miniszter röviden válaszolt, majd beszélgetést kezdett az őrnagygal.

Itt azt kérdezte első sorban mennyi honvédség van Aradon.

— Egy zászlóalj gyalogság, s egy huszárosztály, — válaszolt az őrnagy.

— S kellemes-e a garnizon?

— Nagyon. S azt hiszem nincs is katona aki ne szeretne Aradon állomásozni.

— Erdekess — jegyezte meg a miniszter — mennyire ragaszkodik ugy a katonaság, mint a polgárság Aradhoz.

Ezután szívélyes búcsút vett a honvédség küldöttségétől.

A tisztelgő klérus.

Az aradi összes hitfelekezetek lelkészeit Csák Csirjék, minorita-rendfőnök vezette a miniszter elé, kit a következő beszéddel üdvözölt:

Nagyméltóságú miniszter Ur! Kegyelmes Uram!

Aradváros papsága a legnagyobb szeretettel és tisztelettel jön ide s szívélyesen

üdvözli Nagyméltóságodat városunk falai között.

Kérjük Istent, adja áldását Nagyméltóságod működésére, s kívánjuk, hogy hazafias tevékenysége váljék javára e sokat szenvedett magyar hazának.

Kérjük Nagyméltóságodat, hogy bennünket, a lelkeskedő papságot tartson meg továbbra is kegyeiben. (Eljenzés.)

Dániel Ernő miniszter az üdvözlésre következőleg válaszolt:

Nagyon köszönöm, hogy voltak szívesek engem felkeresni.

Örvendek, hogy az üdvözlés az önök részéről jön, akiknek támogatására nemcsak én, hanem az egész kormány a legnagyobb súlyt fekteti.

A lelkészek hivatása szent, mivel ők vannak hivatva lerakni az állam fenntartó alapot azáltal, hogy hiveiket hazafiaknak nevelik.

S miután meg vagyok győződve, hogy Arad város lelkészei e hivatásnak megfelelnek, még egyszer nagyon köszönöm megemlékezésüket, Isten önökkel!

A bemutatások után a miniszter elbocsátotta a küldöttséget.

A vármegye.

Arad vármegye küldöttségét Szahmáry Gyula kir. tanácsos alispán vezette fel, ki is az alábbi szép beszédben üdvözölte a minisztert.

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Kegyelmes Uram! Aradvármegye törvényhatósági közönsége és tisztikara nevében jöttünk el ide, hogy Nagyméltóságodat a mai napon üdvözöljük.

A kormányzati ág, ameiyet Nagyméltóságodban tisztelünk, a közgazdasági élet legmozgékonyabb eleme, mely a közmunka és közlekedési rendszert foglalja magában.

Ezek mind olyanok, melyek fontos fejlődést kívánnak, s ezzel együtt a magas kormány támogatására vannak utalva.

Végtelenül megnyugtató reánk nézve, hogy e kormányzati ág élén oly kiváló egyéniséget tisztelhetünk, mint Nagyméltóságod, mert ez úgy az ipar, mint a kereskedelem felvirágoztatásának biztos záloga.

S mivelhogy Nagyméltóságod nemes törekvéseiről teljes lelkünkkel megvagyunk győződve, engedje meg Nagyméltóságod, hogy midőn vármegyénket magas pártfogásába ajánlani bátrak vagyunk, egyúttal teljes őszinteséggel kívánjuk, hogy Nagyméltóságodat az Isten a hazá boldogítására sokáig éltesse!

Dániel Ernő miniszter a beszédre az alábbiakban válaszolt:

Tisztelt uraim! Igen köszönöm a szíves üdvözlést, melyben engem részesítettek. Az alispán ur oly szép és ékes szavakban fejezte ki az anyagi érdekek előmozdítását, hogy nekem csak egyszerű helyesléssel kellene válaszolnom.

Ha végigtekintem a vármegyéket, úgy azt találom, hogy Aradvármegye a közgazdasági s ipari czélok fellendítésében annyira elől jár, mint egy más vármegye sem.

Nem mondok nagyot, ha azt mondom, hogy e szempontból kiindulva én Aradvármegyét föléje helyezem bármely más vármegyének.

Mert azt az öntudatos, elismerésre méltó működést, melyet Arad vármegye minden téren kifejtett, olyan mértékben más vármegyénél nem lehet feltalálni.

Fogadják üdvözlésükért őszinte köszönetemet és tartsanak meg szíves jóindulatukban.

A miniszter a küldöttség tagjaival szót néhány szót, majd Dániel Lászlóval beszélt hosszabb ideig, érdeklődve a rokonbeli Dánieliek után.

A román püspök tisztelgése.

A népes küldöttség után Metianu János, aradi gör. kei. román püspök egyedül

tisztelgett a miniszternél, ki őt szívélyesen fogadta.

A püspök első sorban a miniszter egészségi állapota felől tudakozódott.

Dániel Ernő miniszter erős hüléről panaszkodott, megjegyezte azonban, hogy ennek dacára jelen lesz a gurahonoz-nagyhalomági vasut megnyitásán.

— Az a vidék igen szép.

— Sajnos — válaszolt a miniszter — hogy a legszebb vidékek rendszerint a legszegényebbek is szoktak lenni. De azt hiszem, hogy az épülő gyártelepek majd csak megváltoztatják valamennyire a helyzetet.

A püspöktől barátságos kézzorítással vált el a miniszter.

A város küldöttsége.

Arad sz. kir. város törvényhatóságának küldöttségét Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester vezette fel, ki az alábbi beszédet intézte Dániel Ernő miniszterhez:

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Kegyelmes Uram!

Arad szab. kir. város törvényhatósága nevében van szerencsénk Nagyméltóságodat üdvözölni, amiért városunkat látogatásával megtisztelte.

Nagyméltóságú Miniszter ur! Városunk eddigi fejlődését kizárólag iparának, kereskedelmének köszönheti.

S midőn nagyméltóságod körünkbe érkezett, városunk viszonyainak bővebb megismerése végett, őszinte hálával vagyunk eltelve Nagyméltóságod iránt, mert ama reményt ébresztjük, hogy Nagyméltóságod e megjelenése a további fejlődésre áldást hozó leendő.

Fogadja őszinte tiszteletünket, becsüléstünket és bizalmunkat, és amaz alázatos kérésünket, hogy városunkat pártolni és figyelmére méltatni kegyeskedjék.

Az Isten éltesse exzellenziádat a város és hazá javára sokáig. Eljen!

A miniszter a beszédre az alábbiakban válaszolt:

Különösen örvendek emez üdvözlésnek, s ennek amaz értelmet adom, hogy önök érdeklődnek ama szakma iránt, melynek én élén állani hivatva vagyok.

Ennek különben jelét adta Arad városa már a múltban is s ezért Arad tekintetben is első helyen áll az ország összes városai között s igen jól mondotta a polgármester ur, hogy a város fellendülése annak köszönhető, miszerint Aradnak nagyforgalmu ipara s kereskedelme van.

Az újabb időben feltámadt egy áramlat, mely ellentétbe akarja hozni az ipari érdekeket a közgazdaság egyik ágával.

Ez azonban ne lankassza önöket, hogy az eddig üdvösnek mutatkozó irányban tovább ne működjenek. A közgazdaság s ipar nem állhatnak ellentétben, mert azok kiegészítő részei egymásnak.

S így fogván fel a helyzetet, a polgárság működését, csak ismételtlen örömmel adok kifejezést afelett, hogy szerencsém van Arad város polgárságához itten. Fogadják köszönetemet, s tartsanak meg szíves barátságukban a jövőre is.

A bírói kar tisztelgése.

Az aradi kir. törvényszék elnöke, Ottrubay Károly vezette ezután a miniszter elé az aradi bírói kart s rövid szavakkal üdvözölte őt.

Dániel Ernő szintén pár szót mondott a tisztelgőknek, majd azt kérdezte Ottrubaytól:

— Azt hiszem mi jogászkollegák voltunk 1869-ben. — Meglehet kegyelmes uram! — volt a válasz. — En 1860-ban jöttem hazá a jogról.

Parocs György kir. főügyész említést tett egy Dániel Géza nevű jogásztársáról, kit azonban a miniszter nem ismer.

Bemutatások után a küldöttség távozott.

A pénzügyi tisztviselők.

Az aradi m. kir. pénzügyi hivatalnokokat, s jószágigazgatósági tisztviselőket Véghez Aurél kir. tanácsos, jószágigazgató vezette a miniszter elé, kihez a következő beszédet intézte:

Nagyméltóságú miniszter ur!
Kegyelmes Uram!

Mint a pénzügyminisztérium vezetése alatt álló pénzügyi hatóság hivatalnokai jelentünk meg Nagyméltóságod előtt, hogy tisztelgünk és itt időzése alatt üdvözöljük, annyi- val is inkább, mivel Nagyméltóságod egyik tagja ama kormánynek, amelynek sikerült a szabadelvűséget diadalra juttatni.

Epen ezért meg kell hogy ragadjunk minden alkalmat tisztelgésünk, s ragaszkodásunknak kifejezését adandók.

Mi mint az állami adminisztráció munkásai felsőbbség alatt állunk ugyan, de oly országban, hol a szabad gondolkodás és értelem kifejezésének tér van engedve.

Azért e szabad akaratunk kifolyásaként tekintse Nagyméltóságod, hogy eljöttünk üdvözlésére. Kivánjuk, éltesse az ég Nagyméltóságodat a magyar haza javára, igen sokáig. (Éljenzés.)

Dániel Ernő miniszter az üdvözlésre következőleg válaszolt:

A jószágigazgató ur oly szép szavakban jellemezte a szabadelvű program diadalát, hogy ezért neki csak hálás adósa lehetek.

Legyenek meggyőződve, hogy amint eddig is a szabadelvű eszmék vezették a kormányt, úgy a jövőben is azt az utat fogjuk mindig követni, melyet elődeink, s mi magunk kijelöltek.

Remélve, hogy ebbeli törekvéseinkben támogatni fognak, köszönöm üdvözlésüket, s kérem tartsanak meg szives barátságukban.

A posta és táviró tiszték.

Az aradi posta és táviró hivatal főtisztjait Schöpflin Agoston, nagyváradi postaigazgató vezette, ki alig pár, de szívből jövő szóval üdvözölte a minisztert kérve, hogy a tisztelgést szívesen venni kegyeskedjék.

Dániel Ernő miniszter megköszönte az üdvözlést, s érdeklődött a postaigazgatóság s Arad város forgalma iránt.

Schöpflin dicsőretekkel szólott Aradról, mint az ő hatásköre alatt álló legélénkebb forgalmu városról. Különösen kiemelte a vidéken páratlanul álló telefonhálózat nagyságát.

Itt felemlítette Nagyváradnak ebbeli szégyénységét s kérte a minisztert, létesítsen Nagyvárad számára is telefont.

Dániel Ernő biztosította Schöpflint, hogy meglesz a telefonhálózat, csakogy a kormánynak ezirányban bizonyos rendszert, s mérésüket kel követnie. Itt különben felemlítette, hogy az újabb intézkedésekkel, s a kormány részéről jövő figyelemmel a posta és táviró tiszték meg lehetnek elégedve.

A tisztelgő mérnökök.

Pálfy József kir. főmérnök az aradi kulturmérnökséget, államépítészeti hivatalt vezette fel, s pár meleg szóval üdvözölte a minisztert.

Dániel Ernő miniszter Pálfytól a megyei utak állapota iránt tudakozódott.

Sántay Lajos főmérnöktől az öntöző csatorna ügyében kért felvilágosításokat.

Sántay elmondta, hogy újabban az érdekeltségek kérvényt adtak be a földmívelésügyi miniszterhez, melyben támogatást kértek. Ez azonban inkább csak erkölcsi támogatás volna. A most lemondott földmívelésügyi miniszter megígérte támogatását, az új miniszterrel Darányi Ignácczal, nagyon természetesen ez ügyről még nem beszélhetek.

A miniszter e szavakra azt válaszolta, hogy az új földmívelésügyi miniszter, vizjogi, s vizügyi kérdésekben nem csak tekintély, de

oly férfi is, ki ez iránt mindenkor a legnagyobb érdeklődéssel viseltetett.

Majd a transverzális műnt hogyanálása felől tudakozódott, mire a küldöttséget elbocsájtotta.

A kereskedelmi és iparkamara.

Nagy és népies küldöttséget állított ki az aradi kereskedelmi és iparkamara. Ezt Kristyóry János elnök vezette a miniszter elé, kit az alábbi szép és tartalmas beszédben üdvözölt:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Midőn szerencsénk van Nagyméltóságodat városunkban tisztelhetni, örömmel használjuk fel ezen kedves alkalmat arra, hogy a kereskedelmi és iparkamara bizalmának s Nagyméltóságod iránt való szeretetteljes ragaszkodásának kifejezését adjunk. Tesszük ezt szívünk egész melegével, mert ösmerjük azon jószágos rokonszenvet, melylyel kegyelmes uram városunk s az áltold közgazdasági fejlődése iránt viseitetik.

Az alkalom mely Nagyméltóságodat körünkbe vezette, megtestesülése egy magasztos igének, melyet a magyar kézműipar két hatalmas ágának fejlesztése érdekében Nagyméltóságod dicsőült előde mondott ki. Teljes értékében ismerjük becsét az alkotásnak és hálásak vagyunk azon meleg gondoskodásért, melylyel Nagyméltóságod az eszmét valóssággá tenni kegyeskedett. Iparunk fejlődésének versenyképessége megizmosodásának hatalmas eszközt látjuk ez intézetben, melyet erőnkhez mért áldozataink révén kamaránk szorosabban is a magáénak tekint.

E kamara bizalmat merit Nagyméltóságod ezen érdeklődéséből arra, hogy szerencsés lesz Nagyméltóságod támogatását a közgazdasági élet egyéb ágazataiban kifejtendő működéséhez, megoldásra váró egyéb fontos kérdésekhez is megnyerhetni. — Tudjuk, hogy munkásságunk a kereskedő és iparos osztályra és ezek által az általános közérdekre csak úgy lehet eredményes, ha Nagyméltóságod jóakaró figyelemben részesíti javaslatainkat, és nem tagadja meg tőlünk azon eszközöket, melyekre a nehéz viszonyok között szükség van, hogy a kereskedelem és a forgalom terén is a ma ünnepeithez hasonló szép sikert mutathassunk fel.

Midőn a vezetésem alatti kereskedelmi és iparkamara nevében e támogatást kikérni bátorodom, engedje meg Nagyméltóságod, hogy bizottságommal, hogy e kamara mindenkor kedves kötelességének fogja ismerni, hogy Nagyméltóságod által vezetett fontos tevékenységből a törvény és hivatása értelmében reá eső részt kivegye és Nagyméltóságodnak buzgó munkatársa legyen.

Isten áldása és a magyar Génusz vezérelje Nagyméltóságod lépteit hazánk javára. Éljen!

Dániel Ernő miniszter a lelkes éljenzéssel fogadott beszédre az alábbiakban válaszolt:

Igen köszönöm eme szép üdvözlést, annyival is inkább, mivel oly kereskedelmi és iparkamara részéről jön az, amely eddig is megvalósítani óhajtottá ama reményeket, melyek működéséhez fűzve vannak.

Midőn est örömmel konstátálom, úgy szólván ennek eredménye, hogy reflektálok a szónok szavaira.

Hogy a kamarák mennyire szükségét érzik a miniszter jóindulatának, arra nézve legyenek meggyőződve, mikép jövőre is szives készséggel fogom figyelemmel kísérni önöket, s minden tekintetben a leghathatósabb támogatásomat helyezem kilátásba.

Fogadják őszinte köszönetemet az üdvözlésért, s tartsanak meg kérem jóindulatukban.

Bemutatások után a miniszter megkérdezte, hány megyére terjed ki a kamara, majd Kristyóry Jánostól a kisipari viszonyokat kérdezte meg:

— Bizony kegyelmes uram, — válaszolt Kristyóry — a kisipari viszonyok nem éppen a legjobbak. Vannak ugyan iparágak, a melyek virágoznak, hanem a legtöbbje csak ten-

gódik. Erre nézve kérjük Nagyméltóságod szíves támogatását.

— Ha önök támogatnak engem ebbeli munkásságomban, úgy az eredményvel bizonyonyal meg lehetnek elégedve.

Az ipartestület küldöttsége.

Az aradi ipartestület számban is impozáns küldöttséget Nikolits Péter elnök vezette, ki az alábbi beszédet intézte a miniszterhez:

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Az aradi ipartestület nevében jelentünk meg Nagyméltóságod előtt, hogy a városunkban élő, ezernél több iparos nevében kifejezzük a Nagyméltóságod látogatása felett érzett örömmünk.

A midőn ezt tesszük, egyszersmind kérjük Nagyméltóságodat, hogy a kisiparosokat magas pártfogásába venni s ezáltal a középosztály megteremtését lehetővé tenni kegyeskedjék. Isten éltesse Nagyméltóságodat!

Dániel Ernő miniszter a következőleg válaszolt Nikolits elnök szavaira:

Köszönöm szíves üdvözlésüket, melynek őszinteségében nem kételkedem.

Szónokuk hangsúlyozta a kisipar érdekeit. Az a kormánynak egyik főgondját képezi.

Ma már nemcsak tanulmányok folynak arra nézve, miképlehetné javítani a kisiparosok sorsán, hanem eziránt már a közeljövőben magam fogok előterjesztéseket tenni.

Mert a kormány meg van győződve arról, hogy ha a kisiparosoknak intézkedéseivel munkát bír szerezni, úgy ez által az egész ország gazdagodását mozdítja elő.

Ezért legyenek meggyőződve, hogy én a kisiparosok ügyét mindenkor a szívemen viselem, s azoknak mindnyájunk javát szolgáló érdekeit előmozdítani igyekszem. Kérem, számítsanak támogatásomra.

A lelkes éljenzés után, mely e szavakat követte, a miniszter bemutattatta magának a küldöttséget, s Nikolits Péter elnök, s Kiss Ferenoz titkártól az ipari viszonyokra vonatkozólag kért felvilágosításokat.

A küldöttség eltávozása előtt Nikolits Péter meghívta a minisztert Dobránszkykál rendezendő iparosbankettre, melyre Dániel Ernő megjelenését kész örömmel megígérte, mivel — ugymond — mindenkor szívesen van az iparosok társaságában.

Az arad-csanádi egyesült vasutak.

Az arad-csanádi egyesült vasutak előkelő küldöttséget Atzél Péter orsz. képviselő, elnök vezette, ki is a következőleg üdvözölte a minisztert:

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Kegyelmes Urunk!

Midőn nekem, mint elnöknek, szerencsém van az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatóságát és tisztikarát Nagyméltóságod elé vezetni, engedje meg, hogy őszinte szívből üdvözöljem, s megkérjem, mikép az e vasut által létesített gurahoncz-nagyhalmágyi új vonalrész megnyitását megjelenni kegyeskedjék.

S midőn megköszönöm ama támogatást melybe e vasut a magas kormány révén részesült, engedje remélnem, hogy e támogatást a jövőben is elnyerendjük.

Dániel Ernő miniszter a következőleg válaszolt az üdvözlésre:

Nagyon köszönöm az önök tisztelgését, mivel önök adták meg annak idején az országban az impulzust, hogy egy új vasutág létesüljön.

Az eredmény igazolja leginkább ama törekvéseik helyes voltát, mely Aradon keletkezett a viczinális vasutak érdekében.

Az eredményvel, azt hiszem meg van elégedve, mivel az ország az önök útján haladva ma már tekintélyes hálózatot létesített a közforgalom emelésére.

A vonalszakasz megnyitására szóló meghívást illetőleg egész határozottsággal mondhatom, hogy elmegyek, és mint eddig, úgy a jövőben is állandó figyelemmel kísérem további törekvéseiket.

A bemutatások után a miniszter V á s á r helyi B é l á h o z fordult:

— Mikor bejöttünk a pályaudvarba, feltűnt nekem egy igen hosszú személykocsi, mely a csanádi vasuté.

B o r o s Beni orsz. képviselő megadta a felvilágosítást:

— Azok anyiból praktikusak, hogy a fordulónál sem ráznak.

— De nehéz a kocsi, ugy-e bár?

— Ellenkezőleg — válaszolt V á s á r helyi B é l á — sokkal könnyebbek a rendes kocsiaknál a kevésbé rongtják a felszereseket, mint a kis kocsi. Különbözik nekünk már régi tervünk, hogy vonalainkon a személyforgalmat villanyos erővel rendezzük be, s akkor egy ilyen kocsi egy egész vonatot fog képviselni.

— De ez még csak terv? — kérde a miniszter.

— Ellenkezőleg. Az ügy oly stádiumban van, hogy a próba villamvasut már a jövő év januárjában meg fog indulni. A dolog azért késett eddig, mivel a szerkezetre új fémet kellett kitalálni, mely alkalmas a nagyobb villam erő kifejtésére.

Még néhány szót beszélt a miniszter a küldöttséggel, mire az távozott.

A kereskedelmi testület.

Az aradi kereskedelmi testület küldöttségét S z o n t a g h Gyula elnök vezette, ki a következő üdvözlő szavakat intézte: a miniszterhez:

Nagyméltóságú Miniszter Ur
Kegyelmes Urunk!

Az aradi kereskedelmi testület és az aradi Lloyd társulat, midőn tudomást nyertek arról, hogy Nagyméltóságod az aradi fa- és fémipari szakiskola új épületének felavatása alkalmából városunkat személyes megjelenésével szerencsételti, öröm teljes lelkesültséggel elhatározták, hogy Nagyméltóságod előtt megjelenve, tiszteletüket hódolatukat bemutatják. Nekem jutott a kiváló szerencse kegyelmes urunk, hogy Arad város kereskedőinek nevében üdvözölhessem és teszem ezt annál nagyobb örömmel, mert Nagyméltóságodban, mióta a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium élén áll, oly férfit tanultunk ismerni, ki nemcsak alaposan ismeri a magyar kereskedői osztály szükségleteit, sérelmeit és óhajait, hanem magas hatáskörében minden rendelkezése álló eszközzel rajta van, hogy a szükségleteket kielégítse, a sérelmeket orvosolja és a méltányos kívánságokat lehetőleg teljesítse.

Adja az Isteni gondviselés, hogy Nagyméltóságod képes legyen szerettett hazánk gazdasági felvirágzására irányuló nemes intenczióit tényleg megvalósítani, Arad városát és annak kereskedői osztályát pedig tartsa meg kegyelmes urunk továbbra is szíves jóindulatában.

Isten tartsa és áldja meg Nagyméltóságodat. Éljen!

D á n i e l Ernő miniszter a következőleg válaszolt:

Nagyon örvendek szívélyes üdvözlötöknek.

Az aradi kereskedők már régóta kiváló pozíciót foglalnak el a társadalomban. Az ő öntudatos működésüknek köszönhető az a fellendülés, melyet Arad városa tanusít. Kérem, hogy az utat, melyet eddig követtek, a jövőben is megtartani kegyeskedjenek.

A küldöttség bemutatkozása után D o m á n y i Józseftől az aradi Hegyalja állásáról, szőlőviszonyairól kérdezősködött.

A fa és fémipari szakiskola küldöttel.

K r i s t y ó r y János, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöke vezette be ezután N e s n e r a Aladárt, vele a fa- és fémipari szakiskola felügyelőbizottságát és tanárait.

A miniszter őket szívesen fogadta; a küldöttek nevében N e s n e r a Aladár igazgató intézte a miniszterhez az alábbi beszédet:

N e s n e r a Aladár hivatkozva arra, hogy a nyugateurópai államok ismerve az ipar fontosságát, teljes erejükkel annak felvirágoztatásán fáradoznak, nagy öröme szolgálat, hogy ma már Magyarország is ez utra lépett, s nagyon megtisztelve érezheti magát az ország egyik hasonlóval intézete azáltal, hogy megnyitására a kereskedelmi kormány az ő első-férfija által képviselve van.

Kéri a minisztert, hogy az intézetet továbbra is részesítse abban a pártolásban, melyben eddig, s mely pártolást az iskola a jövőben elért eredményeivel kíván viszonzni.

Kívánja, hogy az ég a minisztert az ipar felvirágoztatására sokáig éltesse!

D á n i e l Ernő miniszter az igazgatónak az alábbiakban válaszolt:

Megvallom, hogy nem kis érdeklődéssel jöttem le a fa és fémipari szakiskola megnyitására, mert meg vagyok győződve, hogy az ily intézetek felállítása és virágzása egyik legbiztosabb feltételét képezik annak, hogy az ipar is felvirágozzék.

A nagy feladat megoldása a tanárok kezébe van letéve.

Bizom benne, hogy önök nagy és nemes hivatásuknak a jövőben is meg fognak felelni, mint a múltban. Ezen értelemben nagyon örvendek, hogy szerencsém van az urakhoz, s szívesen fogadom üdvözlésüket.

A Kölcsey-egyesület.

Az aradi „K ö l c s e y - e g y e s ü l e t” küldöttsége V a r j a s s y Árpád elnök vezetésével alatt tisztelettel a miniszternél.

V a r j a s s y Árpád kiváló örömeinek ad kifejezést azon alkalomból, hogy a kormány egyik vezérférfia elé vezetheti a nemes célok elérésére hivatott kulturális egyesület küldöttségét.

Ezalkalommal megragadja az alkalmat, hogy appelláljon a kereskedelemügyi miniszter magas támogatására, mely nagyban elősegítheti az egyesület céljait.

Tisztelettel kéri a minisztert, hogy a millenium alkalmából a Pozsony és Predeal között közlekedő gyorsvonatok jegyeinek érvényességét megszakítással is tartsa fel, s ezáltal tegye lehetővé, hogy az átutazók Arad nevezettségét megtekinthessék.

Együttal — ugymond — kérem Nagyméltóságodat, hogy az aradi szabadságharczi ereklyemúzeumot, mely az elmúlt nagy idők számos értékes emlékének tárháza — magas megjelenésével megtisztelni kegyeskedjék.

Isten éltesse Nagyméltóságodat sokáig!

D á n i e l Ernő miniszter a szép beszédre ezeket válaszolta:

Legyenek meggyőződve arról, hogy szíves kérésüket beható tárgyalás [alapján fogom elintézni. Hogy mikép, azt majd a tárgyalások eredményei fogják megmondani.

Az ereklyemúzeumot — habár már láttam — meg fogom látogatni.

Mindenesetre igen örvendek a tiszteletgésnek, mivel ezáltal nagy kulturális egyesület rokonszenvének adtak kifejezést; ez egyesület bizonyítja, hogy a városnak nemcsak kereskedelmi, de a kulturális érdek iránt is van érzéke s ez dícséretére válik Arad városának.

A küldöttség ezután bemutatkozott.

Az aradi kereskedők köre.

Az aradi kereskedők köre küldöttségét T e d e s c h i Viktor elnök vezette fel, ki az alábbi beszédet intézte a miniszterhez:

Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes Uram! Az aradi kereskedők köre f. é. augusztus havi közgyűlésén Nagyméltóságodat disztagjává választotta.

E megválasztást most, személyesen is van szerencsénk excellenciád tudomására adni, kérve, fogadja azt Nagyméltóságod kegyesen tőlünk.

Isten éltesse kegyelmességedet sokáig.

D á n i e l Ernő miniszter így válaszolt a beszédre:

Fogadják köszönetemet. A kereskedelem közvetett, vagy közvetlen előmozdítása az

ország anyagi érdekeinek előmozdításával van kapcsolatban.

En, midőn a megválasztást elfogadom, egyúttal kijelentem, mikép bizakodásom, hogy a kereskedők körenek tagja lehetek.

Ezután a kereskedők köre után érdeklődött, mielőtt a küldöttséget elbocsájtotta.

A szabadelvű párt.

Az aradi szabadelvű-párt küldöttsége a legimpozánsabb számban járult a miniszter elé B o r o s Beni, orsz. képviselő élén, ki az alábbi, nagyhatású beszédet mondotta a miniszter előtt:

Nagyméltóságú Miniszter ur:

Az aradi szabadelvűpárt nevében eljöttünk, hogy Nagyméltóságodat itt városunk falai között örömteljes szívből üdvözljük és hódoló ragaszkodásunkat kifejezésre juttassuk.

Ugy tekintjük nagyméltóságodat mint régi ismerősünket. A család, melyhez nagyméltóságod is tartozik, és mely ember emlékezet óta aradmegyének egyik legtiszteltebb és legkedveltebb családja, mi is a miénknek tartjuk. Azonkívül nagyméltóságod egy véltünk szoros érdekközösségben álló szomszéd megyének szülöttje, tehát ugyanolyan földön és hasonló viszonyok között élt, tehát alapos ismerője a mi földünk és viszonyunknak.

Nagyméltóságod azt is igen jól tudja, hogy a város polgárságának kilencz tizedrésze a kereskedelem, a gyár és kézipar a kézi munkálkodás és közlekedés terén működik, tehát azon ügyeknek népszámoai és munkásai melyeknek vezetése és ápolása nagyméltóságod kezei közé van letéve.

Meg fog győződni ittélte alatt nagyméltóságod, hogy ezen ügyeknek buzgó és szorgalmas munkásai vagyunk és hogy munkálkodásunk nem volt sikertelen.

De egyúttal meg fogja ősmerni közvetlen szemlélet alapján azon számos bajainkat, melyek ön súlyos nehezede nekünk, és előmenetelünk, haladásunk elébe erős gátat emelnek.

Nagyméltóságod bölcsességétől, belátásától és ősmert jó indulatától várjuk bajaink gyors és sikeres gyógyítását, attól a férfitől, ki egész életét eddig is a nehéz közigazgatási kérdések és feladatok praktikus és eredményes megoldásának szentelte és a ki egész életén keresztül ugyanazon szabadelvű eszméknek és kulturális törekvéseknek előkelő és fáradhatlan harcosa volt, melyek az aradi szabadelvűpárt is magáénak vall és melyekért egész lelkesedéssel kész ezentul is harcolni és küzdeni.

Szívtünk mélyéből örvendünk tehát nagyméltóságod szíves látogatásának és hön kívánjuk, hogy magát körünkben jól és kellemesen érezze, hogy közöttünk mint elvtársai és hű munkásai között magát otthon találja és érezze közöttünk kik egyhanguan őszinte szívből kiáltjuk: Isten hozta, Isten éltesse. Éljen!

Lelkes éljenzés követte B o r o s Beni szavait, melyekre D á n i e l Ernő a következőleg válaszolt:

Nagyon örvendek az önök üdvözlötöknek, annyival is inkább, mivel eme pártnak a működéséhez vannak füzve ama feltételek, melyek országunk anyagi és szellemi jólétét biztosítják.

Szónokuk szépen czéltott arra a körülményre, hogy habár nem vagyok e város lakója, rokoni kötelekek füznek e városhoz, és hogy ama szülő vármegyémnek hasonló viszonyai fogják velem megértetni, hogy milyen Arad város és megye törekvései, de egyúttal meg tudom érteni amaz akadályokat, amelyek haladása előtt állanak.

Kora ifjuságom óta szeretettel viseltettem Arad városa iránt, s mert ifjuságomban előnyösen tanultam ismerni, s e hitem később sem ingott meg, mert láttam, hogy Arad város az, mely ipara és kereskedelme érdekében az egész országban legtöbbet tett.

Előhaladását ennek köszönheti, s ezzel ad irányt ama közép osztály megteremtésére, mely az országban hiányzik.

Ezt leginkább hangsúlyozom, mert úgy vagyok meggyőződve, hogy minden ország

sorsa ez osztály jólétével van szorosban kapcsolatban.

Ennek a megteremtése gyümölcse azoknak az elveknek, melyek 1848-ban a magyarság zászlajára voltak írva: a szabadság, egyenlőség és testvériség képében. (Lelesztült éljenzés.)

E nagy elveknek sértetlen fenntartását, keresztülvételét tűzte ki a szabadelvű párt és legyenek meggyőződve, hogy a kormány, mely e pártból keletkezett, tudni fogja mindig, hogy létjoga megszűnik, amint ez elvekből egy hajszálnyit is enged. Epen ezért fő-ozélja, hogy ez elveket mint a múltban, úgy a jövőben is sértetlenül fentartsa, s bizik abban, hogy ez neki a vidéki szabadelvű párt támogatásával sikerülni is fog. (Lelesztült éljenzés.)

Nem mondhatok mást. Nagyon megköszönöm tisztelgésüket, s kérem önöket tartsanak meg barátságukban. (Eljenzés.)

A vidéki kamarák.

A marosvásárhelyi, szegedi és kolozsvári kamarák küldöttségét Tauszig József vezette. A szónok kifejtette, hogy ők egyrészt tiszteletüket kifejezendők, másrészt az itteni fa és fémipari szakiskola ünnepélyes megnyitására résztvevők, jöttek Aradra.

Megköszöni a pártolást, melyben a miniszter az ipari szakoktatást részesítette, kéri üdvözlésük elfogadását és a miniszter további pártfogását.

Dániel Ernő miniszter a küldöttségnek így válaszolt:

Nagyon örvendek, hogy mikor Arad egy ilyen szép ünnepre készül, akkor a szomszéd kamarák eljönnek, hogy az ünnepélyt emeljék. Ez mutatja, mennyire érdeklődnek a tanintézet iránt, s ez biztos záloga annak, hogy saját tanintézetüket is teljes erejükből támogatják.

Ez megnyugtató tudat rám nézve. Köszönöm hogy eljöttek.

A szegedi és a többi szakiskolák küldötteinek fogadásakor Dániel Ernő miniszter beszélgetést folytatott a tisztelgőkkel. Kulinyi Zsigmond szegedi kamarai titkártól, mint az ottani állami fa- és fémipariskola felügyelőbizottságának alelnökétől ez intézet működéséről tudakozódott és arról, hogy annak új épülete milyen stádiumban van. A szegedi kamara titkára hivatkozott a szakiskolának már is kiválóan eredményes működésére és megjegyezvén, hogy az annak befogadására épülő palota már tető alatt van, a szegediek azon reményét fejezte ki, hogy az ottani szakiskola felavatásakor Szegednek is szerencséje lesz a miniszterhez. Dániel Ernő biztos kilátásba helyezte, hogy az alkalommal meglátogatja Szegedet, a ztán Vig Albert szakiskolai igazgatótól behatóan tudakozódott az intézet viszonyai felől.

A fa- és fémipari szakiskola.

Arad oly intézettel szaporodott, mely kultúráját komoly erővel fogja szolgálni. Méltó ünnepséggel avatták fel tegnap délben a fa- és fémipari iskola épületét, hová a már három év óta működő intézet beköltözött. Ez nagyon fontos momentum. Aradon a fa- és fémipar szépen felvirágozott maguknak az iparosoknak törekvése és tudása által, annál nagyobb lendület várható ez irányban, ha az elmélet és gyakorlat kezét fogva éveken át olyan nemzedéket fog az ipari vállalatoknak nevelni, melynek megfinomodott izlése, erősebb, messzebbre látó tudása még inkább érzi élet-szükségletnek a haladást.

Ezt gondolta a munkában korán meghalt vasminiszter, Baross Gábor, a ki ezen intézetnek tulajdonképeni teremtője. Az 1890-iki aradi kiállítás érlelte meg benne a meggyőződést, hogy Aradnak már is szép ipara nagy lesz, ha iparosainak gyakorlati készségét műveltebb lelki erők fogják támogatni. A keres-

kedelmi és iparkamara átértette a miniszter intenczióit, tanulmányt tett, megnyerte a hatóságokat és az ipartestületet és 1892. októberben megnyílhatott az intézet, mely három évfolyamra tervezve 8722 forintba került volna. Ebből 4361 forintot az állam volt fedezendő, a kereskedelmi és iparkamara 2861, Arad 1000, Aradmegye 300 és az ipartestület 200 forintot.

Az intézet megnyíltakor Baross miniszter már ott nyugodott, a hol örök pihenés az ő osztályrésze is. A kormány jóváhagyta a szervezetet, mely szerint az intézet csak elméleti oktatást adott. A gyakorlati kiképzést a tanulók jőnevi iparosok műhelyében nyerték, kik azért minden tanuló után 50 forintot kaptak. Ez a módja az elméleti és gyakorlati kiképzésnek azonban nem megfelelő. Pénzügyi szempontok miatt nem fogadta el Baross az ipartestület ama eredeti tervét, hogy a tanulók az intézetben felállított műhelyekben dolgozzanak. Csak három évig tartott ez a helyzet, melynek megváltoztatásán a fa- és fémipariskola kintű igazgatója, Nesnera Aladár reáliskolai tanár sokat fáradozott. Ozélt ért. A nagy jövővel bíró iskolának immár van saját épülete, melyben az elméleti oktatásra és a gyakorlati munkálkodásra egyaránt jól berendezett helyiségek vannak. A tanári kar, a felügyelőbizottság az igazgatót egyformán fokozott erővel támogatja terveiben. Ha már a múlt évben a három évfolyamból az iparvállalatokban azonnal kitűnő helyet kapott ifjak kerültek ki, most midőn az állam ellátása mellett négy évfolyamban képzik ki a mind nagyobb számban jelentkező ifjakat, az eredmény csak fényesebb lehet. Nem kell nagy tehetség annak a megjöléséhez, hogy két évtendő alatt az új iskolának terjeszkednie fog kelleni. Népszerű lesz nemcsak az első sorban érdekelt iparos osztályban, hanem az eszük munkája után élők közt is. Két középiskolai osztályt is ideköltött ifju 16-17 éves, mikor a munkában megizmosodva az életbe lép és anynyit keres mindjárt, a mennyiben az értelmiségi pályához legfőlebb 10 év múlva jut. És szabad, független, csak munkája után megélő, ki rá nem szorul senki pártfogására, mert tehetsége okvetlenül viszi előre. A mint a polgári intelligencia széles körben felkarolja a fa- és fémipari iskolát, önként beáll majd annak a szüksége, hogy ez tartalomban is növekedjék. Meg fog bővülni az építési párral, hogy Arad összes iparosainak képző iskolája lehessen. S ismerte Nesnera Aladár igazgatónak kitartó munkaképességét, a felügyelőbizottság igazi odaadását az iparosképzés ügye iránt, ennek a szakmának a felvétele a legközelebbi években várható. Természetesen akkor is fennmarad még annak a szüksége, hogy a törvényes intézkedésen alapuló első fokú ipariskola a mesterek tanulóit oktassa. Az az idő még nagyon messze van, mikor nem ezekből kerül ki az iparosok zöme.

A megnyitás.

A tegnapi események legkimagaslóbb része, mely egyik főcélja volt a miniszterlátogatásnak, a fa és fémipari szakiskolának ujonnan emelt díszes palotájában játszódott le.

Az aradi ipartestület előljárósága Nikolics Péter elnök és Kiss Ferencz ipartestületi titkár vezetése mellett már fél tizenegykor megjelent nagy számban az épületben.

A fa és fémipari szakiskola épülete ez alkalommal déli növényekkel és drapériákkal díszesen volt dekorálva.

A nagyszabású iskolának maros-parti frontjára szóló bejárás jobb és bal oldalán egy márványlap van beillesztve, melyeken a következő sorok olvashatók:

A jobb oldali tábla szövegezése így hangzik:

Epült

I. Ferencz József

Dicsőségteljes uralkodása,

Szamosújvári-Némethi

Dániel Ernő

Kereskedelemügyi Minisztersége,

Farádi Vörös László

Kereskedelemügyi Allamtitkársága,

Szterényi József

Iparoktatási Ministeri Bizottsága

Kristóry János

Felügyelő Bizottsági Elnöksége

és

Nesnera Aladár

Igazgatósa

alatt.

MDCCLXLV.

A bal oldali táblán levő sorok a következők:

A Magyar Nemzeti Ipar

Felvirágoztatásának

Építette és szentelte

Fábián László

Főispánsága,

és

Endrődi

Salacz Gyula

kir. Tanácsos

Polgármestere alatt,

Arad Sz. Kir. Város

Közönsége.

A miniszter tizenegy óra után érkezett a fa és fémipari szakiskola elé Fábián László főispán társaságában, hol Szterényi József iparügyi biztos és Nesnera Aladár intézeti igazgató fogadták és felvezették egy díszesen dekorált terembe, hol az ünnepély és az átadás, megnyitás ténye lefolyt.

Dániel Ernő miniszter miután állást foglalt a hatalmas falandszák által tartott drapéria menyezett alatt Salacz Gyula polgármester lépett eléje és intézte hozzá a következő beszédet:

Arad szabad királyi város közönsége megértvén a magas kormány intenczióit, örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy állandó hajlékot állítson az ipari szakképzésnek. Ez az épület most már készen áll és hálás köszönetet kell mondanunk a miniszter uró nagyméltóságának, hogy ezen iskola állandósítását Aradra határozta, melyivel nem csak az ország, de különösen Arad város iparát is fellendítette, elősegítette.

Ezek után átadom az épületet nagyméltóságodnak azon óhaj kifejezésével, hogy azt a jóindulatot, mely nekünk ezt az épületet adta, a jövőben sem vanja el, mely épület különben is állandó emlékjele lesz egy nagyméltóságod hazafias, buzgó törekvésének, mint a város közönsége áldozatkészségének.

Salacz Gyula polgármester szavaira Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter hozzászabban válaszolt, melyet az alábbiakban adunk:

Igen tisztelt Uraim!

Most hallottuk, hogy az épület, melyet nem csak a kormány, hanem a város áldozatkészsége is emelt, készen van, mely az ipari szakképzés állandó helyévé van rendelve.

Nem hagyhatom elsiklani az alkalmat, hogy reá né mutassak a tények azon nagy fontosságára, melyek szükségessé teszik a fa és fémipari szakiskolák állandósítását.

A kormány emberei teljes tudatában voltak abban, hogy az ország iparának még erős támogatásra van szüksége, mikor ilyen iskolák felállítását ozélorta.

Ilyen gyengeségek támogatására először szükségesnek vélte az ipari szakképzést.

Ezt annál is inkább tartották elkerülhetetlennek, mivel az ipar tengődése és válságos helyzete első sorban annak gyenge szakképzettségében gyökeredzik.

Mikor egyszer felismertük a bajt, tudtuk hol kell az orvosláshoz fogni.

Arad város fenkölt szellemének adott tanubizonyosságot akkor, midőn az orvosláshoz nekünk segédkezet adott. — Meg vagyunk győződve, ha minél szélesebben lesz elterjedve az ipari szakképzettség, könnyű lesz felvenni a küzdelmet az idegen és sok tekintetben előrehaladott iparral.

Ez a ház — melyet inkább palotának nevezhetek — egyik garanciája annak, hogy jó uton haladunk arra nézve, hogy kitűzött célunkhoz eljünk.

Tudomásul vettem az épület átadását és mikor symbolice átveszem, átadom egyúttal ugyanolyan módon az intézet igazgatójának, azon óhajjal és kíváncsúlattal, hogy iparkodásának egész erejével munkáljon azon, miszerint a magas és nemes célnak megfelelhessen.

Terjeszse ki figyelmét arra, hogy gyümölcsözőn áldásthózan ez a ház, hogy a jelenlegi iparosok átadhassák azt a késő generációnak.

Az épületet ezennel megnyitottam nyilvánítom.

Nesnera Aladár az intézet jeles igazgatója szolt pár szót,

Hódoló tisztelettel fogadom nagyméltóságodnak hozzám intézett és hatáskörömről vonatkozó szavait. Törekvésünk az lesz, hogy ugy a magam személyében, mint a tanári kar összműködésében nagyméltóságod intencziói szerint járjunk el és végezzük munkáinkat a legjobban.

Nesnera Aladár igazgató felkérte ezután a minisztert az intézet helyiségeinek megtekintésére.

Mielőtt a miniszter körutját az intézetben megkezdte volna, nevét egy díszes vendégkönyvbe írta, mely az ünnepély elejétől fogva az előtte álló csinos faragott asztalkán nyugodott. A szemlét a technológiai múzeum termében kezdték meg, mely mondhatni egyik legérdekesebb része az épületnek. Hatalmas, világos terem ez, melynek négy falát szekrények és asztalkák borítják, illetőleg állják körül, melyek mind zsufolva vannak a növendékek munkáival.

Ebbe a terembe mutatta be az igazgató a tanárikart, valamint Jiraszek Lajos műépítést, az épület tervezőjét és művezetőjét, kinek a miniszter elismerését fejezte ki az épület korrektsége felett.

A technológiai múzeumból az emeleti tantermetek járták végig, a miniszter és kísérete, a tantermeknek egy része az idő rövidsége miatt még be sincs butorozva.

Az emeleti termek, tanári tanácskozó szoba, olvasó-terem és mellékhelyiségek megtekintése után a földszintre került a sor, honnan a műhelyekbe vonult az egész társaság.

A legérdekesebb és legtanulságosabb helye tagadhatatlanul ez az épületnek. Három-négy tágas, felülről világított dolgozó szobákban munkálkodnak a tanulók, kiki a maga sátuja, gyalupadja, vagy üllője felé hajolva. A szerzők és kézi szerek százfélésege van itt használatban és szinte bámulatos, hogy a tanulók ügyeskedő keze alatt mint válik egy darab idomtalan fa, vagy vasdarab tetszetős külsejű, faragott dísz fává vagy vaskézmű részletté.

Dániel Ernő miniszter mindent a legnagyobb érdeklődéssel szemlélte és minden felett a legnagyobb meglepődését fejezte ki.

A miniszter a fa- és fémipari szakiskolát tizenkettő előtt elhagyta, hogy látogatást tegyen a görög-keleti püspöknél.

A tova gördülő fogatot a közönség sokasága harsány éljenzéssel kísérte.

Az ereklyemuzeumban.

Dániel Ernő miniszter a múzeum-bizottság részéről tett meghívás folytán az aradi 1848—49-iki szabadságharczi ereklyemuzeumot is megtekintette.

Mielőtt a miniszter a görög-keleti püspöktől megérkezett volna, kísérete már felvonult az ereklyemuzeum helyiségeibe és Lendvai Sándor kalauzálása mellett végig járta a termeket.

A miniszter kevéssel déli tizenkettő után érkezett meg. A múzeum bejáratának küszöbénél Varjassy Árpád a Kölcsey-egyesület elnöke fogadta a minisztert. Szavai körülbelül ezek voltak:

«Nagyméltóságú Miniszter Ur!

A múzeum-bizottság nevében üdvözlöm nagyméltóságodat az ereklyemuzeum ajtajánál. Ez a, most már nagy értékű múzeum, a Kölcsey-egyesület szívós munkájának egyik eredménye, melynek létesülését nagyban elősegítette Aradváros egynemely polgárának hatalmas áldozatkészsége és határt nem ismerő buzgalma.»

A miniszter ezután belépett az ereklyemuzeumba és az aprólékosságig kiterjedő figyelemmel szemlélte a múzeum zsufolt termeit, mely útjában a magyarázatokat az egyes tárgyakhoz Varjassy Árpád és Lendvai Sándor adta meg.

Az egyik szekrényben függő honvéd egyenruhára mutatva, Varjassy Árpád azzal a megjegyzéssel hívta fel a miniszter figyelmét, hogy azok a ruhadarabok Salacz Gyula polgármesteré voltak.

A tulkarcsu egyenruhát megszemlélve a miniszter mosolyogva azt a választ adta.

— Akkor még nagyon fiatal lehetett.

— Tizenhétéves, kegyelmes uram, mondta Varjassy Árpád.

Az ereklyemuzeum tüzetes megszemlézése több mint egy órát vett igénybe, s végül a miniszter és kísérete neveiket bejegyezték a vendégkönyvbe.

A miniszter és egész kísérete, valamint a tegnapi nap eseményeinek szereplői hivatalosak voltak Fábian László főispánhoz dejeunerre, hová az ereklyemuzeumból hajtottak.

Az ereklyemuzeumból Dániel Ernő miniszter és kísérete a főispánhoz hajtatott, hol fényes dejeuner volt, melyre hivatalosak voltak: Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester, Szathmáry Gyula kir. tanácsos alispán, Ottrubay Károly, Hász Sándor kir. tanácsos, Vásárhelyi Béla Boros Beni orsz. képviselő, Bohus Zsigmond, báró, Bohus István báró, Bohus László báró, Szontagh Gyula, Barabás Béla dr. orsz. képviselő, Mülek Lajos dr. orsz. képviselő, Dományi József, Nikolits Péter, Bing Vilmos, Tomka Emil, Kristyóry János, Metianu János g. kel. püspök és Csák Csirjék minorita rendfőnök.

A háziasszonyi tisztet Fábian Lászlóné a nála megszokott előkelőséggel s szeretetreméltósággal viselte.

A kereskedelmi akadémiában.

Körülbelül három óra lehetett, amikor Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter Fábian László főispán és Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester kíséretében az aradvárosi kereskedelmi akadémiához hajtatott, hol már az egész kereskedelmi testület, s az intézet tanári kara együtt volt.

Az ajtó előtt az egyenruhába öltözött internátusi növendékek állottak, hozzájárulva a látogatás külszínének emeléséhez.

A minisztert az épület bejáratánál Szontagh Gyula a kereskedelmi testület elnöke fogadta, majd az intézet dísztermébe kísérté fel.

Itt Abrai Lajos, igazgató intézte a miniszterhez az alábbi beszédet:

Nagyméltóságú Miniszter ur!
Kegyelmes Uram?

As Aradvárosi Kereskedelmi Akadémiát tízévi fennállása óta először éri azon szerencse, hogy a magyar kormány egyik tagját falai között vendégül tisztelheti.

Már maga ezen tény is meggyőzheti Nagyméltóságodat azon őszinte és benső örömről, a melyet Excellentiád megtisztelő látogatása felett érzünk. Fokozza örömlünket azon körülmény, hogy első magas látogatónk éppen Excellentiád a ki a kereskedelmi szakiskolák új szervezetében magának az ellenőrzés és befolyás jogát nyomatékosan kikötötte és biztosította. De fokozza örömlünket végül azon körülmény is, hogy Excellentiád nemes érdeklődése és megalapozott látogatása intézetünket a fejlődés teljességében sőt talán a tetőpontján találja. Ez azért fontos reánk nézve, mert ha bekövetkeznék az, amitől félni alaposan okunk van, hogy t. i. ezen iskolának mértéken túl való szaporodása és megkezdett nivellása a miénknek megfoglyatkozását és hanyatlását vonná maga után: el bennünk a remény, hogy Excellentiád ismert jóindulata és igazságérzete védelmére kél azon alkotásnak, a melyet ezen táblák tanúsága szerint a helybeli polgárság legnemesebb áldozatkészsége hozott létre, s a melyet sokaknak megfeszített munkája emelt virágzásnak mai fokára.

Éppen azért, a midőn leghálásabb köszönetünket nyilvánítjuk Excellentiád kegyes érdeklődéséért, egyúttal alázattal kérjük további jóindulatát ezen intézet iránt.

De kérjük az istent is arra adjon erőt és kitartást, hogy soká és áldásosan működhesék a hazai ipar- és kereskedelem fölvirágztatására. Tartsa Isten!

Dániel Ernő miniszter a beszédre az alábbiakban válaszolt:

Tisztelt uraim! Talán felesleges szót mondog, de nem lehet eléggé ismételni, hogy a kereskedelem felvirágzása egyik főkélléke az ország anyagi jólétének előmozdítására.

Arad városának polgárai, midőn adományokkal biztosították ezen intézetnek létesítését, csak arról tettek tanubizonyosságot, hogy a kor kívánalmi iránt érzéssel bírnak, és hogy a kor intő szavát iparkodtak követni.

Legyenek meggyőződve, hogy a mennyire tudom méltányolni és amennyire fel tudom fogni a kereskedelem haladásának szükségességét, épen olyan mértékben mindig azon leszek, hogy azon intézetek, melyek az ifjúságot a kereskedelmi pályára előkészítik, ama helyzetben legyenek, hogy feladatuknak megfelelhessenek.

Azért bármily veszedelem fenyegezza a kereskedelmi akadémiákat, legyenek meggyőződve, hogy bennem mindig komoly és elszánt védőjükre fognak találni.

Köszönöm üdvözlésüket és kérem tartsanak meg barátságukban.

A tanári kar bemutatása után a miniszter végigjárta az intézetet, s meglepődését fejezte ki Abrai Lajos igazgatónak a látottak felett.

Eltávozása előtt bemutatták a miniszternek Jiraszek Lajost, az épület tervező építészét.

Az indóházban.

A miniszter és kísérete innen a pályaházba hajtatott, hol a közönség lelkesen megéljenozte a minisztert.

A főispán s a polgármester megmutatta a miniszternek a várótermeket s az egész pályaházat, s ezzel együtt felemlítették az égetően szükségelt központi pályaház eszméjét, melyről a miniszter megjegyezte, hogy tárgyalás és megfontolás alá fogja venni.

Hasonlóképen nyilatkozott a simándi uti átjáróról, melynek mizériáit Véggh Aurél, Hász Sándor és Boros Beni elég élénk színekkel festették a miniszter előtt.

Innen programtól eltérőleg a vagongyárba hajtatott Dániel Ernő.

A vagongyárban.

A magas vendég tiszteletére zászlódiást öltött a számos gyárépület.

A hivatalnoki kar élén Weitzer János és Ramor Lajossal, teljes díszben várta a minisztert, kit éljenzéssel fogadtak.

Pár üdvözlő szó után Dániel miniszter a gyárhelyiségekbe indult, melyekben több mint egy fél órát töltött, figyelmesen szemlélve a folyamatban levő munkálatokat.

Amerre elhaladt a munkások mindenütt lelkesülten éltették a minisztert.

A társaság öt órákor hagyta el a gyárat, mely tényleg Arad egyik legvirágzóbb, legnagyobb jelentőségű ipartelepe.

Bankettek.

I.

Este fél 6 órákor kezdődött a bankett a „Fehér Kereszt” nagytermében, hol a miniszter és a kíséretében levő urak tiszteletére több mint 200 ember jött össze Arad város legintelligensebb elemeiből. Zsufolásig megtelt az óriási teremnek minden sege-zuga, úgy hogy a négy óriási asztalnál ember ember hátán nyüzsgött a többet a legjobb akarat al is lehetetlen lett volna elhelyezni.

Dániel Ernő minisztert beléptekor zúgó tapsviharral s éljenzéssel fogadta a közönség, a szigány pedig a Rákóczy-induló tűzes titeimit zendítette rá.

A jelen voltak névsorát tudósítók a következőkben adja:

A főasztal közepén foglalt helyet Dániel Ernő miniszter, Fábian László főispán és Bohus Zsigmond báró közt. Azután ültek Spiegel-feld br. vezérőrnagy, Tichth Frigyes min. tanácsos, Salacz Gyula, polgármester, Csák Czirk-jék, Ottrubay Károly, Schneider Alajos, Csikós ezredes, Schöpflin Ágoston, Boros Beni, Vásárhelyi Béla, Bohus István br., Mayer ezredes, Végh Aurel, Szathmáry Gyula alispán, Varjassy József, Barabás Béla dr., Kovács őrnagy, Lovrich J. főfelügyelő, Mülek Lajos dr., Szimák őrnagy, Kristyóry János, Tauszig B. Hugó, Bing Vilmos, Détéy Lajos, Fetter Géza, Ramor Lajos, Boros Vida, Neuman Dániel, Sarlot Domokos, Wavrecska őrnagy, Pull alezredes, Mark Károly, Házs Sándor, Vernhardt br. őrnagy, Parecz György. Fábian Lajos dr., Bohus László, br., Kornay Károly, Szél Ernő, Marschall Lajos dr., Kulinyi Zsigmond, Sallai Béla dr., Weidenfeld Lajos, Stverteczky Elek, Feichtinger Miksa, Gamberzky J., Perger János dr., Szalay Antal, Orutay Gyula, Tomka Emil, Parecz Gyula dr., Pap Elemér, Gyulányi Rezső, Petrovits Arsen, Andrányi Károly, Kosztolányi Béla, Krausz József, Farkas Ernő, Kohn S. N., Lendvai Sándor, Ottenberg Tivadar, Barkó Ferencs, Heinrich Sándor, Vizer Péter, Dániel Kálmán Deutsch Bernát, Varjassy Lajos, Szentgyörgyi Elek, Szontagh Gyula, Dományi József, Varjassy Árpád, Neuman Ede, Nikolits Péter, Binder Luczián, Ring Géza, Ifj. Neuman Adolf, Hegedüs László, Maléter Zoltán, Pálffy József, Rónay István, Binder Alajos, Weitzer János, Bogdán Virgil dr., Hartig Sándor, Institutóris Kálmán, Návay Aladár dr., Krausz József pénzügyigazgató, Sztérényi József, Posgay Lajos dr., Domonkos Lajos, Walder Gyula, Abrai Lajos, E. Illés László, Vig Albert, Nesnera Aladár, Dániel László, Vas Gusztáv, Medveczki József, Demkó Géza, Lukácsy Lajos, Mittler Izidor dr., Tolnai János dr., Pálmái Lajos dr., Kohn Zsigmond. Tenner Ignác, Friedmann Ignác, Keller Izsó, Ifj. Feszler Károly, Tenner Lajos, Tisch Mór dr., Tedeschi Viktor, Kabdebó János dr., Tagányi Gusztáv, Steinhardt Mór dr., Gebhardt István Koszta Emil, Maresch Gyula, Reinhardt Kálmán. Simonffy Aladár, Kell Manó, Wallfisch Armin, Herzl Bernát, Braun Ede, Révész Adolf, Csiky Károly, Vertán Oszkár dr., Dobiaschi József, Schwartz Jakab, Kádas Kálmán, Fehér Aladár, Földes János, Inkei Emil, Ifj. Lócs Rezső, Schmiadt Elek, Herrling Gyula, Klinkhardt István, May János, Jellinek József, Kivitschala Henrik, Krausz Samu, Ecker Gyula, Krausz Béla, Groszmann Gyula, Assael A. Abraham, Böhm Adolf, Weiss Sándor, Révész Adolf, Kugler István, Reicher Károly, Rosenberg Károly dr., Adler Lipót dr., Jiraszek Lajos, Pakey (Kolozsvár), Joób Gusztáv, Edwards Eduárd, Vörös Vidor, Mandl Vilmos dr., Virágh Lajos, Hajek Rezső, Zikó János, Kövér Ferencs, Vannay Gyula, Dániel Dezső, Réthy Viktor, Pless Mór, Avarffy Ferencs, Bing Ede, Barth Lajos, Döderlein János, Repin Károly, Suppelt Pál, Sohlmann Márton, Berger Emil, Száile Antal, Müller

Gyula, Dénes Ede, Hczsfield Pál, Amthor Róbert, Wappl György, Gogg János, Heves Nemző, Kovács J., Kondor Berthold, Kokosinszky Erasmus, ifj. Nachtnébel Odón, Ursitz Lipót, Funkelstein József, Mayer Miksa, Barna, a „Pester Lloyd” tudósítója, Vass Géza az „Aradi Közlöny”, Brankovics György az „Arad és Vidéke” fel. szerkesztője stb.

A pezsgónél Fábian László, Arad megye és Aradváros főispánja emelt szót általános figyelem közt. Hivatkozik Széchenyi azon mondására, hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz.” Azt hiszi, ezt a nagy mondást hallva, ebben a szép társaságban nincs senki, ki a mai körülmények közt kételkednék ezen ihletszerű jóslat teljességében. Több mint negyedszázad óta, nap-nap után tesz a muló idő bizonyosságot arról, hogy a Gondviselés megelégette Magyarország szenvedéseit s mintegy kárpótlásul oly uralkodóval áldotta meg, a minővel csak azon kiválasztott nemzeteket szokta megajándékozni, a melyeket megtartani, nagygyá és boldoggá tenni óhajt. Kívánja, hogy az Isten a legalkotmányosabb, leglovagiasabb uralkodót fonséges családjá, népei és a haza boldogulására igen soká éltesse!

A lelkes pohárköszöntőt állva hallgatta végig a közönség s az uralkodót rajosan megéljenzte.

Aztán Kristyóry János, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöke állott fel s mondotta el nagy figyelem és többszöri helyeslő felkiáltások közt az alábbi felköszöntőt:

Tisztelt Uraim!

Ha visszapillantást vetünk hazánk közgazdasági multjára és arra az állapotra, melyben kereskedelmünk és iparunk ezelőtt három évtizeddel volt, a mostani ifjabb nemzedék előtt szinte hihetetlenül hangzó eredményre jutunk. Egész közgazdasági életünk minden volt, csak nem magyar. A kereskedés csak a helyi érdekre szorítkozva, a kézműipar elsáncolta magát a czéhek bástyái közé: létezett, de nem emelkedett: a gyáripár bölcsőkorát élte. Szóval a pangás vigasztalan képe mutatkozott ország-szerte.

Alkotmányunk helyreálltával ez a kép egyszerre megváltozott. A magyar szellemmel a hazai nyelv is behatolt a kereskedelem irodáiba, az ipar műhelyeibe; a tespedést lázas munka váltotta fel. És a lépésről-lépésre való ténnyel való egy negyedszázad alatt olyan eredményei mutatkoznak, hogy ma nem mi dicsekszünk haladásunkkal, de a közgazdasági téren való előmenetelünket Ausztria és a külföld egyaránt elismeri.

Kétségtelen, tisztelt uraim, hogy ebben az eredményben nagy része van a korszellem helyes irányu átalakulásának, de nem lehet tagadni, hogy mégis két főtenyezőre vezethetjük azt vissza. Ezek egyike maga az érdekelt iparos és kereskedő osztály, mely felvette a modern irányzat küzdelmét a közjó érdekében, másika pedig a kormány, mely első fontosságú feladatnak tekintve hazánk közgazdaságilag való megerősítését, különösen az utóbbi évtized alatt minden lehető elkövet a kereskedelem fejlesztése, az ipar előmozdítása ügyében.

Mióta hazai kormányzatunkban az állam igazgatásának teendői helyesebben osztattak be és önálló miniszteriuma létesítettett a kereskedelem és az ipar ügyeinek, ezen miniszterium élén olyan férfiak állottak és állanak, kik czél tudatosan és következetesen építik Magyarország közgazdasági alapra fektetett új épületét, a kik szívük egész melegével, hazafias lelkük összes erejével igyekeznek azon, hogy a még nemrég földművelő ország szükséges átalakulása helyesen legyen keresztülvihető a hatalmas magyar kereskedelem és az erős hazai ipar segítségével.

Az építés ily irányu nemes munkáját folytatja azon kiváló férfiú, a kit ma szerencsénk van körünkben tisztelhetni, a ki a gyakorlati munkásságnak adja általunk hálával fogadva jelét a ma felavatott intézmény betetőzésével és a kihez a megoldásra váró nagy és nehéz kérdéseket illetőleg nagy várakozásokkal és a legszebb reményekkel néz az ország.

Midőn poharamat nagyméltóságú Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter urra emelem, kívánom, hogy a magyarok Istene őt hazánk közgazdaságának megerősítésére, kereskedelmünk

és iparunk emelésére és fejlesztésére, munkásságának teljes erejében sokáig éltesse. Éljen! (Hosszas, lelkes éljenzés.)

Varjassy József, az aradi szabadelvű pártnak ez az egyik leglelkesebb agilis előharcosa állott ezután fel s mondotta el élénk érdeklődés és figyelem közt az alábbi, magvas köszöntőt:

Tisztelt Uraim!

Nem tudok példát a parlamentáris többségből kifolyó végrehajtó hatalom által kormányzott Európában, hol valamely kormány a nyíltan bevallott és következetesen követett irány mellett, oly hosszú időn keresztül tartotta volna kezében a kormány rudat, mint a magyar szabadelvű kormány.

A végrehajtó hatalom bölös és Magyarország közjogi dualisticus önállóságának épségben tartásával a szabadelvű intézményeket folytonosan fejlesztő kormányzatának kell tulajdonítani a stabilizmust melyet a nemzet a szellemi és anyagi téren rövid idő alatt elért bámulatos eredmény elismeréséül a mindenkori választásoknál a szabadelvű zászló diadalával szentesített.

Adja az Eg, hogy a magyar nemzetnek mindig a szabadelvűség legyen az iránytűje, és hogy a végrehajtó hatalmat mindig oly lelkes, a törvényt és szabadelvű intézményeket tisztelő férfiak kezeljék, mint a kik azt jelenleg bírják.

Poharat emelek a magas kormányznak jelen és távollevő nagyméltóságú tagjainak és különösen B. Bánffy Dezső minister elnök ur és a szabadelvű párt vezérének állandó jó egészségére és boldog hosszú életére.

Eljenek! (Leikes, szünni nem akaró éljen és taps.)

A következő szónok Boros Beni orsz. képviselő volt. Igen jó hatást keltett itt közlött, szellemes pohárköszöntője, melyet a hadsereg és a honvédségre mondott:

Tisztelt uraim!

Óriási feladatokkal küzdenek a társadalom különféle rétegei és e küzdelmek a legkülönbözőbb irányban nyilvánulnak.

Egy része a társadalomnak abba helyezi főfeladatát, hogy épít, alkot, szerez, gyarapít és a társadalmi jólét és gazdaság attributumát keresi. Milliók most azon értékek melyeket e szorgalmas munkások felhalmoztak. Egy másik ellentétes és szerencsére a jóval kisebb része a társadalomnak, az a meglévőt lerombolni kívánja. Ez sajnos, minden emberi műnek a vége és azok, kik a rombolás eszközévé lesznek, talán egy véghetetlen hatalom intező erejének hódolnak.

E két elem között van uraim a harmadiknak a társadalom helyi fontosabb osztályának a működési köre, azon osztályé mely hivatva van, hogy a meglévőt, az emberi becses alkotásokat megvédje, megvédje ezzel együtt mindazt a mi emberi fogalmak szerint becses lehet. Megvédje vagyonunkat, egész családi tűzhelyünket, megvédje szabadságunkat nemzetiségünket, vallásunkat, mindent a mi becses.

Uraim, ezen osztály a hadsereg, védelmünk, szabadságunk, jólétünk, vagyonunk, tűzhelyünk, családunk jóléte az ő kezökbe van letéve, őt az uraim megvédeni fogják, őket azon magas hadi kiképzésen kívül még azon lángoló hazaszeretet, a császári és királyi ház iránti hagyományos hűség és azon szellem mely most már egyformán él katoná és nem katoná kebelében, ez fogja őket a döntő pillanatban erőssé, legyőzhetlenné tenni. Szerencsésnek érzem magamat, hogy érettek üríthetem poharamat. Uraim, a mi katonaságunk feladatának mindenben megfelel, a világ legelső hadseregei közé tartozik; az uralkodó háért törhetlen hűség és hazaszeretet jellemzi s sikerült nekik lerombolni a polgárság és a katonaság közötti válaszfalat. A hadseregre és honvédségre, valamint annak jelenlevő képviselőire ürítem poharamat. (Eljenzés, taps.)

Dániel Ernő miniszter általános figyelem közt az alábbi lelkes beszédet mondotta:

Tisztelt Uraim!

Nagyon köszönöm rokonszenvéket és szives barátságos jó kívánataikat, melyeket az előttem szóló Kristyóry és Varjassy urak tolmácsoltak. Ha szabad következtetnem abból a helyeslésekből, mi a két szónok, de különösen Varjassy József ur szavait kö-

vette, e jókívánásukat az egész tisztelt közönség magáévé tette, mit részemről és az öszkormány nevében ismételtlen magköszönök.

Uraim! Az önök figyelmét nem kerülhet-e el az a körülmény, hogy gazdasági téren nagy harcok, nagy átalakulások előtt áll az ország. Nem elég az, ha a közgazdasági tényezők közül csak a földművelésre fordítjuk jóakaratomkat, hanem az ipar és kereskedelem érdekeit is egyaránt istápolnunk kell, ha e téren is nagy csapások áldozataivá nem akarunk lenni, mik a földművelést már eddig is érték. Nagy megnyugvásomra szolgál, ha olyan motívumokra akadok, melyek meggyőznek arról, hogy ezen irányt az ország népességének a közgazdaság iránt érzékkel bíró kiválóbb elemei is magukévé teszik. Ilyen motívum első sorban Arad lakossága, Arad közönsége, mely igen jól fogta fel azt, hogy ha azt az ipart és kereskedelmet ápolja, a földművelést is elősegíti. Aradnak a tevékenységeért, ezért a helyes gondolkozásáért a legteljesebb elismerésemet fejezem ki, annál is inkább, mert ilyen város, mely a közgazdasági téren oly kiváló szerepet visz, más tekintetben is elismerést érdemel. Különös elégtételül szolgál kiemelni, hogy e városban nemcsak az ipar és kereskedelem, hanem a kultura intézményei is hasonló elbánásban részesülnek, melyre Arad büszke lehet.

Arad közönsége javáért írtém poharamat. A Mindenható adjon erőt e város közönségének, hogy nemes működése továbbra is példánul szolgáljon az egész ország közönségének. Eltesse az Isten Arad polgárságát.

Szünni nem akaró éljen és hosszas taps követte a miniszternek ezen szép elismerő szavait.

Edvi Illés László az államkormányzat szervezését az emberi organizmushoz hasonlítva, kiemelte, hogy ott mint itt minden terv különálló, láthatólag néha egymással különböző működést folytat, de az összes szervek munkája eredményezi azt az összharmóniát, mely az egésznek tökélyét jellemzi. A legtöbb és legfontosabb ilyen ellenszervei a magyar államnak a kereskedelemügyi tárcza keretében találhatók és itt is egyike a legfontosabbaknak az, mely a közlekedés előmozdítását munkálja. **Schneider** Alajosra, a kereskedelemügyi miniszterium ügyi osztályának főnökére, miniszteri tanácsosra írti poharát.

Domonkos Lajos Tichl min. tanácsost éltette rövid, de csinos beszédben.

Müle Lajos dr. orsz. képviselő, mint ellenzéki ember, ez uttal sem tagadhatja meg magát és kötelelességezerüleg reflektál a miniszter szavaira. (Halljuk!) Senki sem vonhatja kétségbe azt a tényt, hogy Magyarország évszázadok óta különféle politikai pártarcok színhelye volt. De a ki jogosan és méltányosan kritizál, be kell ismernie azt is, hogy az országban nem volt párt, mely harcában nem azt tűzte volna ki céljául, hogy hazánk közgazdaságilag fejlett, nagy legyen. Az ellenzéknek is teljesítenie kell önzetlen kötelelességet a felvenni a politikai életben a harcot s bár az ő eszközei különbözök, de a cél eirésében a többiekkel egy törekvésben van. Ebben a harcban a politikának a legkevesebb szerepet kellene játszani, mert a közgazdaság és kultura terén sok tívős teendő van, a mit együttes működés sikerre vinné. Élteti Dániel minisztert, mint a ki szintén ezért a célért, a közgazdaság diadalra juttatásáért küzd. (Eljenzés.)

Nikolics Péter a következő szavakban üdvözölte **Szterényi** József miniszteri biztost:

Uraim!

Egy oly férfuról kívánok megemlékezni, akinek nagy része van abban, hogy az aradi iparosság régi óhaja teljesezésbe menjen. Azt a férfuról kívánom éltetni, a ki teljes lélekkel és fáradságot nem ismerő munkával él hiva-

tásának, aki nem néz akadályokat akkor, midőn az ipari szakoktatás előmozdításárá van szó.

A ma felavatott ipariskola létesítésétől kezdve napról napra meggyőződünk, hogy nagyságos **Szterényi** József miniszteri biztostur milyen üdvös, milyen hatásos működést fejt ki iparunk emelése érdekében.

Szívből kívánjuk azért, hogy őt az isten sokáig, nagyon sokáig éltesse!

Bing Vilmos emeli poharát egy érdemes emberre, kit a társaságban mindenki ismer, szeret és becsül, ez Aradmegye és Aradváros főispánja. Ő hivatásának kiváló sikerrel felel meg minden körülmények közt s békés egyetértést honosított meg ebben az exponált, nemzetiségi megyében, Arad intézményeit pedig felvirágoztatta. Az ő egészségeért írti poharát. (Zajos éljenzés és taps.)

Csák Czirják minorita rendfőnök óriási hatást ért el pohárköszöntőjével, melyet a népszerű polgármester, **Salacz** Gyulára mondott. Abból indult ki, hogy a társadalomban azok alkotnak szépet és nagyot egy nemes idea érdekében, kik munkásságukkal zajt nem ünek, de kötelességükben hűen, buzgón járnak el. Ha Arad történetén végig tekintünk azt látjuk, hogy az utolsó évtizedben a kulturában s minden téren, ami szép, nemes, ami nemzeti dicsőség: Arad elő van. Kinek, vagy minek tulajdonítható az a körülmény? Arad önerejéből lett nagygyá, saját magára támaszkodva. Nagygyá lett, mert egy család a középet, amely egyet ért és tagjainak javáért küzd. A család fejét, **Salacz** polgármestert élteti, kinek ez a szép nemes siker köszönhető. (Percekig tartó taps és éljenzés, kiáltások: Eljen **Salacz**! Lássuk **Salacz** Gyulát! A tetszés e lelkes nyilvánulásában szónok be sem fejezhette beszédét.)

Marshall Lajos dr. kamarai titkár a szegedi, kolozsvári és marosvásárhelyi küldöttségeket élteti zajos éljenzések közt.

Bray Lajos arra a férfura emeli poharát, kinek Arad közgazdasági és közlekedésügyi fejlődését első sorban köszöni, **Boros** Béni-re, kit a király éppen most tüntetett ki bokros érdemeiért (Zajos éljenzés és taps, felkiáltások: Eljen **Boros** Béni!)

Dániel miniszter ismételtlen köszöni az igazán magyaros, barátságos vendéglátást, s kéri azt a jövőben is megtartani ugy a saját személye mint a kormány tagjai iránt. (Szünni nem akaró éljenzés.)

Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester emelt végül szót. Arad örömmel tekint vissza — úgy mond — a mai napra és soha el nem enyésző halálját fejezi ki a miniszternek, hogy városunkba lejött. Vezesse őt az ég azon ozéhoz, melyet maga elé kitűzött s melynek sikere nagygyá teszi a hazát. Legyen szerencsénk ismét rövid idő alatt s legyen meggyőződve Nagyméltóságod, hogy nálunk mindig magyar vendégszeretettel s rokonszenvenvel fog találkozni. (Eljenzés.)

A miniszter erre kíséretével együtt **Dobránszky** vedéglőjébe ment át, hol az iparosság gyűlt egybe szintén a minisztert ünnepelni.

A „Fehér Kereszt”-beli bankett kitünő sikereért teljes elismerés illeti a főrendezőket **Végh** Aurél kir. tanácsos jószágigazgatót, **Tedesch** Viktor, **Dományi** Józsefet és **Domonkos** Lajost. Az izletes menü, mely **Pohl** kiváló konyháját méltán dícséri, a következő volt:

MENU.

Arad, le 5. novembre 1895.

Potage: Imperiale. Poissons: Fogasch, Starlets, Tick, Sauce tartara. Boeuf: Filets de boeuf bouillie, Sauce piquante. Entréme: Ragout fin. Rotis: Dindons, Canards, Poulets, Salade melée. Dessert: Parfait à la Vanille, Crème de Chocolate. Fruits de la saison. Fromages. Café. Magyarád. Ménes Cabinet. Gentry Club Hubert.

II.

A **Dobránszky**-féle vendéglőben mintegy 180 kereskedő és iparos gyűlt egybe, hogy a körébe érkező minisztert üdvözölje. Az iparos- és kereskedővilág számottevő tagjai banketteztek itt, s őszinte lelkesedéssel ünnepeleék **Dániel** Ernőt.

E. Illés László kamarai másodtitkár esti 9 óra után jelentette, hogy a miniszter igen jó néven veszi az iparos-osztály összejűlekezését és szives örömmel jelenik meg közöttük.

Nemsokára megjelent kíséretével és nagy társasággal a miniszter, kit sokáig tartó éljenzéssel fogadtak.

Mihalik József emelt először poharát, örömmel vették az iparosok tudomásul, hogy a kereskedelemügyi miniszter Aradra lejön. Tudják, hogy őt ez utjában nem politikai érdekek vezérelték, hanem kulturális cél hozta ide. Kívánja, hogy a miniszter vegye kegyes partfogásába az ipart s annak felvirágoztatásán továbbra is jó szívvvel bízgólkodjék. (Eljenzés.)

Dániel miniszter örömmel veszi a szónok üdvözölő szavait s még inkább örveud azon, hogy ilyen kiváló intelligens iparos-osztályiial találkozik Aradon. A mi az ipar fontosságát illeti, arra nézve az országban nincs eltérő nézet. Ezelőtt 20-30 évvel az iparost a társadalomban alsófoku embernek tartották, ma egyen s tényező az összes közgazdasági faktorokkal. (Élénk helyeslés.) És jogosan, méltányosan. Nem lehet egy ország gazdag, míg a kisiparcs biztos életfeltételeit nem garantirozza. Ide kell törekedni, ez igazi hazafias kötelesség. (Lelkes éljenzés.)

E szempontból fogja ő fel állását, kötelemit s mindent elkövet, hogy a kisiparosok sorsát biztosítsa. Emeli poharát Arad kisiparosainak boldogulásáért. (Lelkes, hosszas éljenzés.)

Kristyóry köszönetet mond a miniszternek a hazai ipar fejlesztése körüli jóakarataért.

Kiss Ferencz élteti a miniszter kíséretében érkezett iparügyi lelkes bajnokokat, **Tichl**, **Schneider** min. tanácsosokat és **Szterényi** iparfelügyelőt, s kéri továbbá is az iparosok iránti jóakaratomkat. (Eljenzés.)

Varga József asztalos igen okos szavakban kéri a minisztert, hogy jóakaratomat tartsa meg az iparosok iránt s éltesse az isten minél tovább, hogy a hazai ipar fejlesztése körüli jóindulatát beváithassa. (Eljenzés.)

Varjassy József élteti a középosztályt, az iparosokat és kereskedőket, a mely osztály Aradon oly magas értelmi fokon áll a megérdemli, hogy a társadalomban jelentős szerepet vigyen.

Mittner József, utána **Nikolics** Péter a minisztert éltette.

Dániel miniszter azon érzelmének ad kifejezést, hogy maradna még továbbra is e kedves körben, de ideje ki van szabva. Még egyszer köszöni a szives fogadtatást s kéri a megjelenteket, hogy a barátság és rokonszany e szives jeleit tartsák meg jövőre is. (Lelkes éljenzés.)

A miniszter és kísérete ezzel eltávozott. A kitünő banketten melyért **Dobránszky** kiváló konyháját méltó elismerés illeti, még soká maradtak együtt a miniszter. biztató nyilatkozatai által jó kedvre hangolt iparosok.

A színházban.

Dániel Ernő miniszter felkérés alapján a színházba is ellátogatott tegnap este.

A miniszter tiszteletére operát adtak tegnap „**Traviatá**”-t.

Diszes és nagy közönség gyűlt egybe a tegnap esti előadásra, mely körülményt az operabájos dallamain kívül, minden esetre a miniszterlátogatás is előmozdított nagyban.

Dániel Ernő miniszter a harmadik felvonás megkezdése előtt érkezett a színházhoz, melynek előcsarnokában **Rónaszéki** Gusztáv művezető fogadta pár üdvözölő szóval.

A miniszter a színtügyi bizottság páholyában foglalt helyet. Kíséretében ott voltak **Fébián** László, **Salacz** Gyula, **Boros** Béni, **Bohus** Zsigmond br., **Vásárhelyi** Béla, **Tomika** Emil, **Sarlo** Domokos, **Végh** Aurél s még mások.

A közönség a miniszter megjelenését éljenzéssel üdvözölte.

Előadás végéig maradt Dániel Ernő miniszter a színházban, honnan Tomka Emilhez ment tea-estélyre.

Dániel Ernő miniszter Tomka Emil házánál a késő éji óráig maradt, s aztán az állomáson levő szalonkocsijába tért, hol az éj többi részét töltötte.

BELFÖLD.

Miklós Ödön távozása. A Festetits volt földmivelségi miniszter államtitkára tegnap kapta meg a legfelsőbb kéziratot, mely lemondását elfogadja. A királyi kézirat szövegét — a hivatalos lap nyomán — itt adjuk:

Földmivelségi magyar miniszterem előterjesztésére Miklós Ödön államtitkárt ezen állásától, kitűnő szolgálatainak elismerése mellett, saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1895. évi november hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Gróf Festetits Andor, s. k.

Nazarénusok és baptisták anyakönyvezése. A belügyminiszter egy vármegyei alispán fölterjesztésére kijelentette, hogy a nazarénus és baptista születésekről és halálzásokról a járási főszolgabírák nyilvántartást vezetni és azokról a lelkészeket értesíteni többé nem kötelesek, mintán most már minden születés és halálosat az állami anyakönyvvezetőnél jelentetik be. Kijelentette továbbá a miniszter, hogy az állami anyakönyvbe a vallás rovataiba magyar állampolgárra nézve a nazarénus vagy baptista vallás nem jegyezhető be.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 6.

Kezdeté déli 12 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen voltak: Perczel Dezső, Fejérváry Géza br., Wlassics Gyula, Lukács László.

Az ülés megnyitása után elnök bejelentette a miniszterelnök átiratát, mely szerint a király Festetits Andor grófot miniszteri állásától fölmentette és miniszterré Darányi Ignácot nevezte ki. (Eljenzés.) Ezzel egyidejűleg jelenti, hogy Darányi Ignác mandátumáról és képviselőházi alelnöki állásáról lemondott. Kéri a felhatalmazást az új választás elrendelésére.

Ugron Gábor a nemzet nevében tiltakozik a családias jellegű miniszteri kivégzések és ki nevezések ellen. Ezek a dolgok az országra tartoznak és nem történhetik titokban. Micsoda okok voltak a miniszterváltásra? Személyes okok-e, vagy pedig az anyagi érdekek ütköztek össze? A parlament elé tartozik ez a dolog és a parlamentnek tudnia kell a történeteket.

Festetits Andor gr. a személyes vonatkozásokra felel. Olyan intézkedésekről volt szó, amelyeket szóló helyeselt, de amelyeket a pártban nem helyeselt mindenki. Ő a mások véleményét tiszteli, de egyben hasonlót követel a maga véleményével szemben is. Amint meggyőződött arról, hogy az ő intézkedései, az ő személye ellen kifogás van, kötelességének tartotta lemondani. (Helyeslés.) Ez a dolog története. Semmi egyéb. (Helyeslés.)

Beöthy Akos örövendé magyarázatnak, mert ez a parlamentáris eljárás. De keveseli a felvilágosításokat, amelyek csak általánosságban mozogtak. Másrészt hogy állásától megválják, az nem ok, hogy pártjának nem tetszik, mert a miniszter nem Hegedüs, vagy mások minisztere, hanem az országé. (Helyeslés balfelől.)

Hegedüs Sándor személyes kérdésben szól és kijelenti, hogy ő nem adott okot Beöthy ki-rohanására. Az a véleménye, hogy ezt a kérdést most itt nem lehet tárgyalni. Egyébként

pedig ő respektálja mindenkinek egyéni érzékenységét és kötelességeit is.

Polónyi Géza arra kér felvilágosítást, hogy miképen lehetséges: a király a vesztégár-szerződést jóváhagyta, s másnap aláírta az elbocsátását is ugyanannak a miniszternek? Másrészt mi igaz van abban a hírben, hogy ő 100000 frttal a magából kárpótolta az illető vállalkozókat?

Elnök figyelmezteti, hogy a kellő korlátokat tartásuk be.

Festetits Andor gr. kijelenti, hogy a felvilágosításokat szívesen megadja, de nem most. Egyébként kijelenti, hogy ő 100.000 frtot soha sem adott ilyen célra és nem is ad soha. (Helyeslés.)

Horánszky Nándor kéri a kérdés napirendre tüzését, hogy a kérdés teljes világításban álljon a ház előtt.

Perczel Dezső nem járul hozzá a napirendre tüzéshez, egyébként ha a miniszterelnök megjön, akkor megad minden felvilágosítást. (Helyeslés.)

Eötvös Károly hasonlóképp a napirendre tüzés mellett van.

Elnök elrendli a szavazást, melynek eredménye: a napirendre tüzés ellen 58 szavazott, mellette 56 szavazott és így két többséggel nem tüzték napirendre a kérdést.

Felolvasták az interpellációk jegyzékét.

Szalay Imre sürgeti, hogy neki feleljenek régi interpellációjára.

Asbóth János a miniszterelnök ama vádja ellen tiltakozik, hogy szóló nem teljes komolysággal terjesztette elő azon interpellációját, melyre legutóbb válaszolt. Komolyságának indokolására hosszabb beszédet akar mondani s bele is kezd.

Elnök figyelmezteti Asbóthot, hogy csak röviden és csak személyes kérdésben szólhat.

Asbóth János kijelenti, hogy röviden szól és azért mégis hosszasan tovább beszél.

Elnök kénytelen lesz a szót elvonni Asbóthtól, ha tovább is máskéfé kalandozik.

Asbóth János ismételt hangsúlyozza, hogy ő komoly ember (Derűtség) és ha interpellál, akkor komolyan interpellál.

Papp Géza bemutatja a közoktatási bizottság jelentését a vallás-zabados gyakorlatáról.

Veszter Imre előadó ugyanerről betérjeszti az igazságügyi bizottság jelentését.

A jelentést pénteken első tárgyként tüzik napirendre.

A verseczi helyiérdekű vasútra vonatkozó jelentés harmadik felolvasásával az ülés véget ért.

Ülés vége d. u. negyed 2 órakor.

KÜLFÖLD.

Sturdza bajai.

A Sturdza-kabinetre kezd rájárni a rud. Oroszország nyolcz évvel ezelőtt történt dolgokért vonja felelősségre Sturdza urat, aki sűrű tanácskozásokat folytat, mielőtt választ ad az orosz kormány elégtételt kéro jegyzékére. Arról van szó ugyanis, hogy Sturdza 1888-ban a liberális párt megbízásából az oroszokat agitációval vádoló manifesztumot készítet és az oroszok most, hogy Sturdza van a kormányon, ezért a manifesztumért magyarázatot kérnek.

Különben a bécsi külügyminiszterium is magyarázatot kér Sturdzától arra nézve, hogyan lehet az, hogy kabinetjének két tagja Cantacuzino és Palladi miniszterek még mindig nem mondott le a Ligánál viselt tisztségéről.

E kérdés nagy zavarba hozta a miniszterelnököt, aki azonnal összehívta a minisztertanácsot határozathozatalra végett.

Ma délelőtt a külügyminiszter a következő feleletet adta Bécsnek:

„Cantacuzino és Palladi minisztereknek a Ligában való maradása garancia a jövőre nézve, annál is inkább, mert az ellenük arra törekszik, hogy a Ligát hatalmába vegye és magát ellenséges demonstrációkra és magyarellenes agitációkra vessen.

Az az egy bizonyos, hogyha a Liga nem is fog magyarellenes demonstrációkat rendezni, aiatomban folytatni fogja titkos agitációit a magyarországi románok közt.

IDOJARAS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 767.5 milliméter, délután 2 órakor 768.0 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 9.8, délután 2 órakor C° + 16.5. Szél irányja és ereje: reggel 7 órakor DK 2. délután 2 órakor DK 4. Felhőzet: reggel többnyire borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 1 milliméter.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 6. —

Enyhe. — Száraz. — Ködös.

HIREK.

November 6. Szerda. Róm. kath. naptár: Lénárt. — Protestáns naptár: Lénárt. — Görög-keleti naptár (október 25.): Marozján. — A nap két 6 óra 58 perceskor, — nyugszik 4 óra 35 perceskor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházeépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **Látogatás a püspöknél.** Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszternél a tisztelgők sorában Metianu János, az aradi görög keleti püspök is megjelent a tegnap délelőtt folyamán. Metianu János püspök tisztelgését a miniszter külön látogatással is viszonzta. A fa- és fémipari szakiskola megnyitási ünnepélyének végével Dániel Ernő miniszter Fábrián László főispán társaságában vizitelt a püspöknél, annak Teleky-utcai lakásán. A látogatás csupán rövid ideig, pár perczig tartott, honnan a miniszter az ereklyemúzeum megtekintésére ment.

— **Boros Beninek a nagyváradiak.** A nagyváradi mérnökök nem feledkeztek meg Boros Beniről akkor, midőn őt a napokban a királyi kegy felkereste és a harmadik osztályú vaskorona renddel díszítette fel. A nagyváradi mérnökök ugyanis — mint tudva van, a múlt hó derekán Aradon jártak, mikor sok tekintetben élveztek Boros Beni kollegiális barátságát. A nagyváradi mérnökök szívélyes, házigazdájuknak a következőleg gratuláltak:

A fáradhatatlan sikerdus munka igazságos és méltányos megjutalmazásának alkalmasból fogadja nagyságos uram a váradi mérnökök és építészek legszívélyesebb szerencse-kívánatát.

Boros Beni az üdvözlésre így válaszolt:

A nagyváradi mérnökök és építészeknek szíves megemlékezésükért és jó kívánataikért a leghálásabb köszönetemet küldöm. Kérem váradi kollegáimat, hogy ezen jó indulatot továbbra is tartsák fenn számomra.

— **Arad csatornázói, a Hughes és Lancasster londoni özég, a temesvári csatornázás keresztülvitelére is nyújtottak be pályázatot.** Összesen tizen pályáztak. A Hughes özég által jelige nélkül beküldött tervezet, mely az aradi csatornázás rendszeréhez hasonló, 809,772 frt kiviteli költséget igényelne a belváros csatornázására, míg az egész város csatornázási költsége 1.359,468 frtban van megállapítva.

— **Az új rend. Gurbán** — jelenti levelezőnk — e hó 3-án folyt le az első polgári esketés, mely alkalommal Tyira Antal gurbai ifju kötött házasságot Bunács Mária hajadonnal. Az esketési, aktust Petrikovits Géza állami anyakönyvvezető végezte, mely után az új pár a templomba vonult, kikérni az egyházi áldást.

— **A gazdasági bank váltóüzlete.** Mint hetekkel ezelőtt irtuk Aradon egy új bank alakult gazdasági bank czímen. Az új bank, melynek helyiségei a minorita-palota első emeletén lesznek, a most folyó hó közepe táján váltó üzletet nyit a polgári takarékpénztárnak az Andrassy-uton most épült új palotájában. Az új váltó üzlet főnökévé és hatás körében czéggjegyzési hatálylyal felhatalmazott vezetőjeül — mint biztos helyről vett információkból

tudjuk — Ladányi Arnoldot nevezte ki az új bank igazgatósága, ki eddig a polgári takarékpénztárnál működött, mint a takarékpénztár főkönyvelője, illetőleg irodafőnöke. Ladány Arnold a napokban Budapestre utazik, hogy e szakot fent és tanulmányozza, mielőtt új határ körébe terjedne.

— A husz- és négykrajczárosok vége. Régen bevonták már ugyan a huszkrajczárosokat, még régebben a négykrajczárosokat, mindamellett még érvényben voltak és a kinek volt ilyen pénzdarábja, az elkölthette. De figyelmeztetjük a közönséget, hogy a pénzügyminiszternek 1894. június 23-án kelt 46.903. számú rendelete értelmében, a huszkrajczáros ezüst váltópénz és a négykrajczáros rézváltópénz érmeiket a magyar királyi állami pénztárak és hivatalok oszakis 1895. évi december hó 31-ig tartoznak fizetésképen vagy beváltás végett még elfogadni s hogy az érmeiket illetőleg az államnak mindennemű beváltási kötelezettsége megszűnik.

— Letartóztatott „hírlapíró”. Sajnos, már a vidéken is kezdenek megjelenni egyes gyanús alakok, a kik „hírlapíró”-nak adják ki magukat s ezen név aegise alatt különféle becsületes tetteket követnek el. Eddig csak a fővárosban jelentek ilyen diszes ál-hírlapírók, tegnap már egy Aradon is kézrekerült. Az illetőt Sinay Edének hívják, s annyira hírlapíró, amennyire harangöntő a hajdu. Ezt a derék urcembert, ki különben is hosszabb idő óta megfigyelés alatt állott, Jókai Béla rendőrfogalmazó Eötvös-utca 18. sz. alatti lakásán tegnap éjjel 1 és 2 óra között letartóztatta. Lopott az ipse egy látszóvet s egyéb tárgyakat. Sinay roppant zavarba jött, mikor a rendőrfogalmazó megjelent nála, eget-földet letagadott, hivatkozott igazolványára s végre azzal fenyegetőzött, hogy ha tovább is inzultálják, a „Magyarország”-ban, a melynek munkatársa, a sárgaföldig le fogja huzni az aradi rendőrséget, ezért a brutalitásért. A rendőrfogalmazót egyáltalán nem indította meg az a borzasztó fenyegetés, hanem Sinay urat, a ki mindenáron rezonírozott, felöltöztette s egyszerűen bevitte a városházára. Majd a vizsgálatból kiderül, mennyire ártatlan és mennyire hírlapíró Sinay ur.

— Borzasztó halál. Egy szép fiatal asszonyt váltott meg a halál iszonyu szenvedéseitől Makon. — Egy hónap előtt kora hajnalban felkelt s megdagasztott s már virada előtt bevetette szép pupos kenyerét a kemenczébe. A vetés után néhány perczel benézett a kemenczébe, aztán a petroleum lámpát feltette a katalánra, amely alá a kemenczéből kihuzott tüzes pernye volt benyomkodva, hogy az előtét gondosan elhelyezze a kemencze száján. Egyszer csak szét pattant a lámpa, meggyújtja a szétömlő petroleum a fiatal gazdasszony ruháját, amely hirtelen lobogó lánggal borította be a szerencsétlen nő testét, aki rémületében csak sikongani tudott. Egyetlen leány cseléd volt a háznál otthon, az eszeveszetten kifut az utózára segítség után kiáltozva, ami mikorra megérkezett, a szerencsétlen asszony már aléltan feküdt a földön, hamuvá égve rajta minden ruha. Jobb oldala, melle — épen szoptató volt — összesült annyira, hogy az orvosok biztosra vették a néhány óra múlva bekövetkező halált, mert nagy darabokban szakadozott le róla a hús. És a halál egy teljes hónapig késett, őrlítő fájdalmakkal gyötörve azt a szánakozásra méltó teremtet. A makói ev. ref. egyház hajdani gondnokának, néhai Papp Józsefnek második leánya Juliánna, Vetroné volt ez. Nov. 1-én délelőtt nagy részvét között tették le a sírba.

— Gyilkosság az örökség miatt. Beálben borzasztó esemény tartja izgatottságban a lakosokat. Mórár Mikula arkosi lakoshoz ugyanis vendégségbe jött az aradmegyei Bokszeg községből Belán József sógora és ennek neje Mórár Barbara. Az örökséget akarták felosztani, de Mórár, a ki nem akarta testvére részét kiadni, leltatta rokonait és a mikor azok este elaludtak, fejszével összevagdalt a öket.

A sebesülés következtében Belán József meghalt, — a felesége állapota is reménytelen.

A borzalmas esetről értesítették a tenkei kir. járásbírósgót. A vizsgálat megejtése után Mórár Mikulát, a ki teljes beismerésben van, Prikkel Gyula tenkei vizsgálóbíró letartóztatta.

— A csorbai fogaskerekű vasut építését a beállott kedvezőtlen időjárás daczára is folytatják, csak hogy a milleniumra teljesen elkészülhessen. A hegyoldalt, amelyer a vasut épül, meglehetősen hó borítja már, a munka azonban ennek daczára sem szünetel. E napokban tartották meg a vonal meghosszabítását célzó közigazgatási bejárást Geduly miniszteri osztálytanácsos vezetésén alatt, mely alkalommal megállapították azono módokat, melyek szerint ezen vasut egészen a csorbai tó nagy szállójáig vezetetik föl.

GYÁSZROVAT.

† Id Somogyi Gyula lippai kir. járásbírósgói végrehajtó, ki a hatvanas években Aradváros főkapitánya volt, mint részvéttel értesülünk, hosszú szenvedés után meghalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Béke poraira.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Meghívó. Az aradi kir. főgymnasium és áll. főreáliskola ifjúsági segélyző egyesülete folyó hó 13-án — szerdán — déli 12 órakor a lyceum emeleti tanácskozójában választmányi ülést tart. — Ezen ülésre, melynek tárgya a ruhával való segélyezés leend, az egyesület választmányi tagjait ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda (november 6.) Szép Helena, operetta. Csütörtök (november 7.) Tosca, dráma. Előszór. Péntek (november 8.) A kis hőrcsög. Előszór. Szombat (november 9.) A kis hőrcsög. Másodszór.

Vasárnap (november 10.) Délután fél helyárrakkal: Mit történt az éjjel, bohózat. Este: A faluroszasza, népszimnő.

* A Magyar Szalon októberi füzeté csinos illusztrációkkal és eleven tartalommal most jelent meg. Cikkelyei közt különösen is érdekes a Parlamenti szónokok című, a mely Aponyi, Ugron, Szilágyi, Wekerle és Wlassics autogramjait is magában foglalja. E cikkely után illusztráció gyanánt Aponyi Albert grafnak egy rajza látható: két ablakos kis házaoska valahol a Tisza mentén jegenyefák között. Endrődi Sándor Beóthy László, Prém József, Erdélyi Zoltán, és Martos Ferenc költeményei, Hock János, Kabos Ede és Palágyi Menyhért cikkelyei, Csók István képeinek reprodukciói, Ipoly Sándor illusztrációja, Fényes és Karvay rajzai s színházi és irodalmi rovat teszik változatossá a füzetet. Az érdekes irodalmi vállalatot melegen figyelmeztetjük a közönségnek. Egy-egy csinos füzet ára 85 kr. Megrendelhető kiadóhivatalban (Budapest, VIII., József-körút 10-12.)

* Képes díszmű a milleniumról. Egy fényes díszmű készült Magyarország ezer éves fennállása alkalmából az ezredéves kiállításról s ezzel kapcsolatban Magyarországról. A mű gyönyörű illusztrációjának szövege négy nyelven, ugymint magyar, német, francia és angol nyelven jelenik meg. A nagy munka nemcsak az ország lakosainak, de a külföldnek is bő tájékoztatást fog nyújtani. A kereskedelmi miniszter pártfogása mellett, s az államvasutak, valamint az ezredéves kiállítás igazgatóságának kezdeményezésére s annak közreműködésével Laurencic Gyula, e téren ismert hírneves irodalmi vállalkozó kiadása alatt jelenik meg s tartalmazni fogja a mai Magyarországot írásban s képen, a kiállítás nagy-szerű építményeit, a fővárosnak s az országnak gyönyörű építkezéseit, ezenkívül a vasutak festői tájait az Adriától a Kárpátokig. A díszmű nagy alakban jelenik meg 12, egyenként 16 képet tartalmazó sorozatban. A füzetnek 40 kros, tehát mesés olcsó ára (az egész mű 12 füzetben csak 4 ft és 80 krba, 8 márka vagy 10 frank) csak olyképpen állapítható meg, hogy részben az előállítás költségeket államilag fedezik, különben pedig tömeges kelendősegre számíttatik. Megrendelés minden bel- és külföldi könyvkereskedő útján már most eszközölhető, valamint a kiadás igazgatóságánál Budapest, New-York palota.

* Új Idők. A mindig aktuális és mindig friss Új Idők e heti száma is igen érdekes és gazdag

tartalommal jelent meg. Hosszabb elbeszélés van benne Gárdonyi Gézáról „A boldog hét” címmel; Mikszáth folytatja „Szent Péter esernyője” című hosszabb elbeszélését, szinte sajnáljuk, hogy már ott látjuk a közlemény végén „vége következik”. Kiemeljük még Szomaházy István humoreszkjét: A fejetlen gyufa, Zsoldos László elbeszélését: Az orvos. Az aktuális cikkek közül különösen Munkácsy hazatérése nagyérdekű. Nem a saját véleményét mondja el az Új Idők, hanem Wlassics miniszter nyilatkozatát közli es ügyben. Végül pedig egész sereg aktuális apróság, képekkel tarkítva, rekeszti be a számot. Az Új Idők előfizetési ára negyedévre 2 ft.

* A nemzet halottjait. Halottak napja alkalmából a nemzet nagy halottjainak síremlékeit mutatja be az Ország-Világ most megjelent (44.) száma. Ezeket kivül pompás képeket találunk ott az igazságügyi palota falfestményeiről, asután egy gyönyörű illusztrációt Judás Iskarióról, arcképeit Pietro Mascagninak, Santa Antónak stb. A szövegrészben Váradi Antal, Adorján Sándor, Falk Zsigmond, Vértessy Gyula, Tóvölgyi Titusz, Jókai Mór, Darnay Kálmán, Justh Béla, Ördögh Gyula, stb. neveivel találkozunk. Az Ország-Világ előfizetési ára igen csekély: negyedévre csak 2 ft. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal (V. Hold. utca 7. sz.)

TÁVIRATOK.

A földművelésügyi államtitkár.

Budapest, november 5. (Saj. tud. táv.) A földművelési államtitkár kinevezését csak legfőbb a hét végére várják. A kombinációk, melyek idáig felmerültek, tévesek. Darányi szabad kezét engedett Bánffy, Darányi pedig sokkal inkább el van foglalva hivatala átvételével, semhogy az államtitkár fontos kérdésében elhamarkodva döntsön.

Budapest, november 5. (Saj. tud. táv.) Miklós Odön államtitkár melegen bucsuzott el a miniszteriumtól; a tisztviselők nagybecsülését neki Bedő államtitkár tolmácsolta.

Darányi Béla lemondása.

Budapest, november 5. (Saj. tud. táv.) Már vasárnap jelentettük, hogy Darányi Ignác kinevezése esetében öcsöce, Darányi Béla, aki gazdasági direktor a földművelési miniszteriumban, erről az állásáról lemond. Mint értesülünk a lemondás megtörtént s egyben az intézkedés is a fontos állás betöltésére.

A bucsuzó Darányi.

Budapest, november 5. (Saj. tud. táv.) A tiszavölgyi társulat ülésének Darányi Ignác miniszter szép, lelkeshangu levélben küldte el lemondását az alelnökségről. Szapáry Gyula elnök nagyon szép beszédben méltatta Darányi eddigi érdemeit, örömet fejezve ki nagyfontosságú új állásáért. A társulat fölirottban üdvözli Darányit.

Festetics Andor gr.

Budapest, november 5. (Saj. tud. táv.) Az ellenzéki források úgy tudták és úgy híresztelték, hogy Festetics Andor gr. rendkívül el van keseredve s elkeseredése a szabadelpvűpart ellen irányul, amely őt kiintrigálta a földművelés bársonyszékéből. Festetics gr. ezt a tendenciózus híresztelést úgy czátolta meg, hogy tegnap megjelent a szabadelvű klubban, ahol a legrokonszenvesebb fogadtatásban részesült és ma már ott volt a képviselőházban is ahol szintén a szabadelvűek társaságában, a legjobb hangulatban s legkisebb elkeseredéstől is menten jelent meg.

Castelár a magyarországi nemzetiségekről.

Budapest, november 5. (Saj. tud. táv.) A „Nemzet” madridi tudósítója fölkereste Castelárt, a volt miniszterelnököt, kinek az összes román nemzetek szövetségéről irt munkája eléggé ösmeretes. A tudósító meglátva Castelár asztalán a magyarországi románok memorandumát, kérdést intézett hozzá, hogy miként vélekedik az oláh és általában a nemzetiségi kérdésekről. — Erre Castelár így felelt: nem tartja jogosultnak az oláhok separatistikus törekvéseit, melyekkel a nemzetalkotó magyar elemet akarják gyöngíteni. Ez ellen tiltakozik a magyar nemzet történeti multja, s ezt szerinte nem is tűrheti meg a magyar állam tekintélye. A hozzá beküldött memorandumot, minthogy úgy is tudja, hogy benne mi van, nem is olvasta.

Obstrukció.

Budapest, nov. 5. (Saját tud. táv.) Politikai körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi a függetlenségi Ugronfarkció tegnapi értekezlete, amelyen a nagy névtelen jóvoltából szóba jött — az obstrukció. A nagy névtelen a budget-vitára szeretné s elég leplezetlenül ennek a szerelmének kifejezést is adott. Kossuth Ferencz becsületes őszinteséggel kelt ki és tiltakozott az obstrukció ellen, mert — amint egész helyesen megjegyezte, — ez a kivételes fegyver veszedelmes, ha kicsinyes alkalomkor harcolnak vele.

Ez a historikum. Az mellékes, hogy Kossuth után Izé ur tiltakozott az obstrukció vádjá ellen. A fő az, hogy az obstrukciót először az ellenzék hozta szóba.

És ha majd, a mi valószínű, a budget vita során előkerül ez a fegyver, emlékezzék rá mindenki, hogy nem a szabadelvűpárt volt az, a mely ezt a vádat elsőnek hangoztatta, hanem a függetlenségi párt kebelében merült föl a dicső idea elsőnek.

† Inkey Sándor.

Pozsony, nov. 5. (Saj. tud. táv.) Palmi Inkey Sándor, az ismert magyar gentry, ma délután meghalt.

Darányi eskütétele.

Bécs, november 5. (Saj. tud. táv.) Darányi Ignác földművelési miniszter ma a király előtt ünnepélyesen letette az esküt. Az aktusnál jelen voltak Bánffy báró miniszterelnök, Andrássy Aladár gróf főkamrás és Barkas Gyéza osztálytanácsos.

Kegyelem a cseheknek.

Páris, november 5. (Saj. tud. táv.) A király a cseh politikai foglyoknak megkegyelmezett.

A bolgár kormány lemondása.

Szófia, november 5. (Saj. tud. táv.) A fejedelem a kabinet lemondását még nem fogadta el. Kijelentette, hogy a trónörökös átterése ügyében csak a megtartott családi tanács után fog végleg határozni, jelezte hogy a kabinet követelését valószínűleg teljesíteni fogja. Kételyének adott kifejezést, valjon sikerülni fog-e ezáltal Oroszországtól a remélt elismerést megnyerni.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar tudakozódó és Incasso-egyesület. Gyárosok, nagykereskedők és pénzintézetek már rég érezték egy olyan tudakozódó egyesület hiányát, mely a magyar czégek felől teljesen hű és megbízható értesítésekkel szolgálna és ezek által a hitelezés tekintetében helyes támpontokat nyujtana. A budapesti „Magyar kereskedelmi csarnok” e hiány pótlása végett alakította meg a „Magyar tudakozó és incasso-egyesület”-et, mely 1. saját, az országot állandóan beutazó felügyelői, továbbá vidéki bizalmi férfiak, valamint széleskörű, minden szakmára kiterjedő összeköttetései révén a magyar czégek felől a leghívőbb és megbízhatóbb értesítéseket fogja beszerezni; 2. a nyílt tartozásoknak utalványok általi behajtását fogja meghonosítani, mivel jelentékeny mértékben hozzájáruland az incasso szabályozása és hazánk kereskedelmi viszonyainak javításához; 3. nyilván fogja tartani a kétes követeléseket, szüntelenül nyomozván, hogy az adósok viszonyai időközben nem fordultak-e jobbra. — Minthogy ezen, a kereskedők szövetekezéséin alapuló intézményt a nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter ur támogatandónak találta, — az aradi kereskedelmi és iparkamara annak megalakulásáról oly megjegyzéssel értesíti a kerületbeli érdekelteket, hogy ha tudakozódásoknál valamint követelések behajtása czéljából az egyletbe fordulnak, azt Budapest, V. Nádor-utca 20. szám alá címezve tegyék.

S z e s z ű z e t.

— November 5. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 51 forint — krajcár, kicsinyben 51 forint 50 krajcár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsdé.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. — Budapest, november 5. d. u. 5 óra.

Buza bányági új	6.55—7.—
Buza tiszavidéki	6.80—7.05
Buza pestvidéki	6.55—7.—
Buza fejérmegyei	6.55—7.—
Buza bácskai	6.85—7.10
Roze új, elsőrendű	6.20—6.25
Roze új, másodrendű	6.10—6.15
Arpa takarmány	5.10—5.30
Arpa égetni való	5.80—6.40
Arpa sörfőzdei	7.—8.25
Zab	5.75—6.25
Tengeri bányági	5.80—5.90
Tengeri másnévű	5.70—5.75
Káposzta-repoze bányági	8.—8.25
Kóles	5.30—5.65
Buza márczius—április	—
Buza szeptember—október	3.90—6.92
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.32—6.54
Tengeri május—június	4.55—4.56
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	5.94—5.96
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repoze augusztus—szeptember 1894.	11.05—11.10

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. november 5.

Magyar aranyjárdék 4%	90.76
Magyar koronajárdék 4 1/2%	98.80
Magyar arany 4 1/2%	128.76
Magyar ezüst 4 1/2%	101.25
Magyar keleti vasút 1876.	121.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeremény-sorajegy kölcsön	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	143.—
Osztrák papírbárdék	100.—
Osztrák járdék ezüst	100.25
Osztrák járdék arany	121.—
Koronajárdék	100.75
1860-iki államsorajegy	151.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1040.—
Magyar hitelbank részvény	485.50
Osztrák hitelbank részvény	886.75
Osztrák-magyar államvasút	881.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.56
Weitzer János gép- és waggongyár részvény	842.—
Német birodalmi márka	58.90
London	120.55
Páris	47.85

Hivatalos árfolyamok

a bécsi áru- és értéktőzsdén.

— Aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlet tudósítása. —

Bécs, 1895. november 5.

Magyar koronajárdék %	100.—
Magyar hitelrészvény	487.—
Osztrák hitelrészvény	888.50

Anglóbank részvény	173.25
Laenderbank részvény	283.—
Bécsi bankkegyesületi részvény	159.25
Osztrák államvasút részvény	383.—
Déli vasút részvény	109.—
Osztrák északnyugati vasút részvény	—
Osztrák északnyugati (Elbevölgyi) részvény	278.70
Budapesti villamos városi vasút részvény	—
Salgó-tarjáni részvény	—
Rimamurányi részvény	269.—
Brassói köszönbánya részvény	—
Dunagőzhajózási részvény	605.—
Lloyd-társulat részvény	570.—
Alpesi bányarészvény	95.80
Union	339.—
Török sorsjegy	74.80
Braxi bánya	324.—
Bécsi lóvasút	596.—

LÉGTÜNETHI ÉSZLELETEK.

Hó és nap	Légnyomás milliméterekben		Hőmérséklet C°	
	legmagasb	legalacsonyabb	legmagasb	legalacsonyabb
Okt. 26	754.3	752.6	12.7	3.8
27	54.0	50.3	20.5	7.0
28	62.1	53.2	12.3	4.0
29	66.4	66.4	10.3	0.8
30	63.1	59.3	13.0	1.7
31	70.8	63.2	9.3	3.9
Nov. 1	78.2	75.7	8.5	0.4

Hó és nap	Szél		Főirányzat	Észrevétel
	iránya	erőssége		
Okt. 26	N.	3	borult	esős
27	DK.	6	borult	—
28	EN.	4	borult	r. köd, este esik
29	K.	3	felhős	—
30	DK.	4	borult	osepegés
31	EN.	8	berult	esős
Nov. 1	EN.	4	félborult	—

POSGAY LAJOS dr.

Aradvárosi

Évadbérlet 40. szám.

színház.

Évadbérlet 40. szám.

Szerdán, 1895. november 6-án

SZÉP HELENA.

Operette 3 felvonásban. Irták: Meilhac és Halévy. Zenéjét szerző: Offenbach Jakab. Franciaából fordította: Labatár Endre.

Kezdeté 7 órakor.

Felölös szerkesztő: Vass Géza.

583/1895. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi tek. kir. törvényszék 1895. évi 11215. és 11216. sz. végzése következtében Sonenschein E. és Wilhelm Sámuelné javára Braun Sámuel és fia cég ellen 921 és 429 frt s jár. erejéig 1895. évi október hó 17-én fogatnosított kielégítési végrehajtás utján letoglalt és 1869 frt 60 kr-ra becsült bór-árú, r hasító gép, 1 prés 3 golyóval, 1 nagy márványtábla és egyéb ingók a nevezett végrehajtatók jelentkezésük folytán Rosenfeld Jakab telülfoglaltató javára is nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a pécskai kir. jbiróság 3708/1895. sz. végzése folytán a helyszínén vagyis M.-Pécskán alperes bolti helyiségében teendő eszközklésére 1895. évi november hó 20-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Pécskán, 1895. évi november hó 3-ik napján.

Klein Henrik,

kir. bírósági végrehajtó.

1094

21393/1895.

Hirdetmény.

A nmélt. m. kir. földmivvelésügyi miniszteriumnak 72233/95 sz. a. kelt rendelete nyomán közhírré tesszük, hogy a csehországi cs. kir helytartóság f. évi szeptember 24-én 148201 sz. a. kelt távirati közlése szerint Magyarország egész területéről a juhok és kecskék, továbbá a ragadós tüdőbóly nem fertőzött törvényhatóságok területéről a szarvasmarhák Csehországba csakis vasúton csakis levágás céljából és kizárólag Aussig, Braunau, Brül, Budveisz, Caslau, Falkenau, Gabloncz, Giczin, Jungbunlau, Karlsbad, Kolin, Leitmeritz, Marienbad, Melnik Pardubitz, Pisek, Kaudnitz, Rumburg, Saar, Schmidchov, Teplitz, Tetschen, Trautenau, Prága, Holleschowitz, és Reichenberg városokba vihetők be.

E szerint gazdasági és hasznos marha bevitele Csehországba egész Magyarország területéről tilos. A jelen hirdetmény a ragadós tüdőbóly fertőzött törvényhatóságokból származó szarvasmarhák és a magyarországi sertések bevitele tekintetében fennálló eddigi intézkedéseket nem érinti.

Arad 1895. okt. 2.

A városi tanács.

22890/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivvelésügyi miniszteriumnak 79480/95. sz. a. kelt intézménye nyomán közhírré tesszük, hogy a szerbiai élő sertéseknek Kőbányára vasúton való behozatala a f. évi augusztus hó 10-ike óta érvényben levő behozatali tilalom hatályon kívül helyezése mellett f. évi október hó 26-tól kezdve ismét megengedett.

Ezen sertések a kőbányai állami sertés veszteglőben kitöltendő nyolcz napi megfigyelési idő letelte után az általános állategészségügyi feltételek illetőleg a sertésforgalom szabályozása tárgyában fennálló rendeletek határozmányainak megtartása mellett a belföldön szabad forgalomba jöhetnek.

Arad, 1895. október 19.

A városi tanács.

848/1895 g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szabad kir. város gazdasági széke a város közönsége részére 1896. évben szükséges határozatlan mennyiségű lámpa-olaj és Stearingyertya szállítása iránt folyó évi november hó 11-én ó. 10 órakor árlejtést tart.

Bánompénzül leteendő 50 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1895. évi okt. hó 28-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay Gyula

aljegyző.

NAGY MENNYISÉGŰ
IZLÉSES, DIVATOS
KÖNYVEKKEI ÉS BETŰFAJOKKAL
VAN
FELSZERELVE.

MŰVEKET, ÁRLEJTÉSRE,
FALRAGASZOKAT, FŐLEG
DISZMUNKÁKAT
A LEGUTÁNYOSABB
ÁRAK MELLETT KÉSZIT.

KÖNYVKÖTÉSZE
ÉS
PAPIRZACSKÓ-GYÁR.

TELEFON SZÁM 181.

TELEFON SZÁM 151.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Aradi és csanádi egyv. vasutak palotájában. József főherceg-út 22. szám.

KÖNYVNYOMDA
ÉS
BETŰ-TÖMÖNTŐDE.

KÖNYVKÖTÉSZE
NAGY SÚLYT FEKTET
DISZMUNKÁKAT
KÉSZÍTÉSÉRE.

GÁZERŐRE
BERENDEZETT
3 NAGY ÉS 1 AMERIKAI
GYORSSAJTÓ.